

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytetu Łódzkiego
ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 3/5
90-255 Łódź

za pośrednictwem:

Rady Doskonałości Naukowej

pl. Defilad 1

00-901 Warszawa

(Pałac Kultury i Nauki, p. XXIV, pok. 2401)

Kamil Łuczaj
(imię i nazwisko wnioskodawcy)

Katedra Socjologii Kultury, Wydział Ekonomiczno-
Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki
(miejsce pracy/jednostka naukowa)

Wniosek

z dnia 02.01.2024 r.

o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie **nauk społecznych** w dyscyplinie¹ **nauki socjologiczne**.

Określenie osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora
habilitowanego

**Cykl trzynastu, powiązanych tematycznie, artykułów naukowych pt. „Kariery
akademickie a status mniejszościowy. Analiza biografii migracyjnych i trajektorii
klasowych”**

Wniosuję – na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie
wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 zm.) – aby komisja habilitacyjna podejmowała
uchwałę w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w głosowaniu **tajnym/jawnym***²

Zostałem poinformowany, że:

*Administratorem w odniesieniu do danych osobowych pozyskanych w ramach postępowania w sprawie nadania stopnia doktora
habilitowanego jest Przewodniczący Rady Doskonałości Naukowej z siedzibą w Warszawie (pl. Defilad 1, XXIV piętro, 00-901
Warszawa).*

*Kontakt za pośrednictwem e-mail: kancelaria@rdn.gov.pl, tel. 22 656 60 98 lub w siedzibie organu. Dane osobowe będą przetwarzane w
oparciu o przesłankę wskazaną w art. 6 ust. 1 lit. c) Rozporządzenia UE 2016/679 z dnia z dnia 27 kwietnia 2016 r. w związku z art. 220
- 221 oraz art.*

*232 – 240 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w celu
przeprowadzenie postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz realizacji praw i obowiązków oraz środków
odwoławczych przewidzianych w tym postępowaniu.*

*Szczegółowa informacja na temat przetwarzania danych osobowych w postępowaniu dostępna jest na stronie [www.rdn.gov.pl/klauzula-
informacyjna-rodo.html](http://www.rdn.gov.pl/klauzula-informacyjna-rodo.html)*

.....
(podpis wnioskodawcy)

¹ Klasyfikacja dziedzin i dyscyplin wg. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin w zakresie sztuki (Dz. U. z 2018 r. poz. 1818).

² * Niepotrzebne skreślić.

Autoreferat

1. **Imię i nazwisko:** Kamil Łuczaj

2. **Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.**

2016. **Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Wydział Filozoficzny, Instytut Socjologii.** Doktor nauk społecznych w zakresie socjologii, tytuł rozprawy doktorskiej: „Gust estetyczny a reklama prasowa. Analiza kulturowa i ewolucjonistyczna na przykładzie Polski” (promotor: prof. Janusz Mucha).

2015. **Uniwersytet Jagielloński.** Interdyscyplinarne Studia Doktoranckie „Society – Environment – Technologies.

2012. **Akademia Górnicza-Hutnicza w Krakowie, Wydział Humanistyczny.** Magister socjologii na podstawie pracy „Świat z drugiej strony ekranu. Kobiety wiejskie wobec popkultury” (promotor: prof. Janusz Mucha).

2011. **Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Wydział Filozoficzny, Instytut Filozofii.** Magister filozofii na podstawie pracy „Idea emancypacji kobiet w myśli polskiej lewicy na przełomie XIX i XX wieku” (promotor: prof. Józef Lipiec).

2010. **Akademia Górnicza-Hutnicza w Krakowie, Wydział Humanistyczny.** Licencjat socjologii na podstawie pracy „Polityczka czy jednak polityk? Analiza tożsamości płciowej członkiń młodzieżowych organizacji politycznych” (promotorka: dr Katarzyna Leszczyńska).

3. **Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.**

10.2022-obecnie. Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego. **Adiunkt.**

04.2019-obecnie. Komitet Badań nad Migracjami PAN. **Członek komitetu.**

10.2016-09.2021. Kolegium Mediów i Komunikacji Społecznej, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie. **Adiunkt.**

10.2012-06.2016. Instytut Socjologii, Wydział Filozoficzny, Uniwersytet Jagielloński. **Wykładowca** (umowy cywilno-prawne).

09.2011-07.2012. Wydział Humanistyczny Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. **Staż naukowo-dydaktyczny.**

4. **Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Omówienie to winno dotyczyć merytorycznego ujęcia przedmiotowych osiągnięć, jak i w sposób precyzyjny określać indywidualny wkład w ich powstanie, w przypadku, gdy dane osiągnięcie jest dziełem współautorskim, z uwzględnieniem możliwości wskazywania dorobku z okresu całej kariery zawodowej.**

Geneza cyklu

Moje zainteresowania naukowe obejmują trzy zazębiające się obszary: studia migracyjne (biografie migrantów o wysokich kwalifikacjach: naukowców i lekarzy), socjologię kultury (problematyka nierówności, analizy różnych form kapitału kulturowego) oraz socjologię szkolnictwa wyższego (kariery akademickie, centra i peryferia globalnej produkcji wiedzy). W moim dorobku znajdują się publikacje będące pokłosiem badań prowadzonych w trakcie studiów i pracy w Uniwersytecie Jagiellońskim oraz Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, a następnie zatrudnienia w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie oraz w Uniwersytecie Łódzkim. Doświadczenie badawcze zdobywałem również w zagranicznych ośrodkach akademickich (m.in. University of Cambridge oraz Słowacka Akademia Nauk). Zainteresowanie tematyką statusu mniejszościowego wynika z mojej długoletniej współpracy badawczej z prof. Januszem Muchą. Uważam, że zbadanie oddziaływania statusu mniejszościowego w ramach systemu szkolnictwa wyższego, co stanowi cel badań prowadzonych na potrzeby przedstawionego do oceny cyklu publikacji, jest istotnym zadaniem ze względu na doniosłą symboliczną funkcję, którą w polskim społeczeństwie pełnią pracownicy akademicki oraz wzorcotwórczą rolę tych środowisk. Warto przy tym odnotować, że w przeciwieństwie do badań zorientowanych na nierówności płciowe, status mniejszościowy powiązany z etnicznością oraz klasą społeczną był rzadko eksplorowany w polskiej socjologii. Jednocześnie, o czym piszę szczegółowo w dalszej części autoreferatu, niematerialne wyznaczniki statusu odgrywają w Polsce niezwykle istotną rolę, w przeciwieństwie do niektórych krajów, np. USA czy Niemiec, gdzie podziały ekonomiczne są równie ważne jak symboliczno-kulturowe.

Konstrukcja cyklu publikacji

Wskazany jako moje główne osiągnięcie naukowe cykl artykułów zatytułowany **„Kariery akademickie a status mniejszościowy. Analiza biografii migracyjnych i trajektorii klasowych”**, składa się z 13 powiązanych tematycznie i metodologicznie pozycji.

Poszczególne artykuły odpowiadając na pytania szczegółowe, pogłębiają zrozumienie relacji pomiędzy statusem mniejszościowym a karierą akademicką w Polsce. Tym samym cykl uzupełnia lukę dotyczącą braku badań na temat karier akademickich w Europie Środkowo-Wschodniej z perspektywy różnych grup mniejszościowych, pominąwszy studia koncentrujące się na płci. Cykl tworzą pozycje opublikowane w ważnych czasopismach z zakresu socjologii szkolnictwa wyższego (m.in. „Journal of Higher Education Policy and Management”, „Globalisation, Societies and Education”), którym zgodnie z aktualną listą Ministerstwa Edukacji i Nauki przypisano 100 lub 70 punktów) oraz polskich periodykach socjologicznych (m.in. „Przegląd Socjologii Jakościowej”), a także istotnych czasopismach reprezentujących

pokrewne dyscypliny – lingwistykę („English for Specific Purposes”, 200 punktów MEiN) i geografie społeczną („Geoforum”, 140 punktów MEiN). Konstrukcja cyklu oddaje główny zamysł dwóch zrealizowanych projektów badawczych, które wychodząc od teorii socjologicznych i metodologii badań inspirowanej teorią ugruntowaną, korzystały często z dorobku innych nauk społecznych, przekraczając granice dyscyplinarne. Jestem jedynym autorem 8 publikacji i współautorem 5 kolejnych, przy czym mój udział w powstaniu 4 z 5 publikacji współautorskich był dominujący, co potwierdzają oświadczenia pozostałych autorów, a w przypadku ostatniej – znaczny. We wszystkich przypadkach odpowiadałem za pomysł na artykuł oraz pytania badawcze, a także proponowałem rozwiązania metodologiczne. Wszystkie artykuły zostały opublikowane w latach 2019-2023, czyli od trzech do siedmiu lat po obronie mojej rozprawy doktorskiej. Kolejność publikacji tych artykułów, ze względu na długie oczekiwanie na recenzje w niektórych renomowanych periodykach, nie zawsze odzwierciedla kolejność prac podejmowanych nad omawianymi w nich zagadnieniami.

Całość cyklu spaja pytanie dotyczące relacji pomiędzy ścieżką kariery akademickiej w Polsce a statusem mniejszościowym. Ten ostatni definiuję w duchu „pierwszej” szkoły chicagowskiej. W przeciwieństwie do potocznych intuicji traktujących mniejszość w kategoriach liczbowych, zgodnie z klasyczną wykładnią tego terminu zaproponowaną przez Louisa Wirtha, mniejszość jest tu rozumiana jako grupa ludzi, która ze względu na swoje cechy (kulturowe lub fizyczne) może zostać wyodrębniona spośród innych grup w społeczeństwie, będąc przez to narażoną na odmienne oraz nierówne traktowanie i która uważa siebie za przedmiot zbiorowej dyskryminacji. Dla uczestników badań kultura grupy dominującej – używając określenia spopularyzowanego w polskiej socjologii przez Janusza Muchę – jest kulturą obcą.

W ramach cyklu znajdują się artykuły omawiające sytuację (1) urodzonych za granicą pracowników akademickich (nazywanych dalej, skrótowo, również „zagranicznymi uczonymi” lub „zagranicznymi akademikami”), którzy – według różnych ogólnokrajowych estymacji – stanowią ok. 3% wszystkich nauczycieli akademickich oraz (2) tych spośród urodzonych w Polsce akademików, których rodzinny kapitał kulturowy pozwala sklasyfikować jako pracowników wywodzących się z klasy ludowej (w rozumieniu Pierre’a Bourdieu). Ocena liczebności tej grupy jest zadaniem znacznie trudniejszym ze względu na brak statystyk oraz konsensusu dotyczącego definiowania klas ludowych. Niemniej jednak badania ilościowe prowadzone w tym zakresie, m.in. przez Renatę Siemieńską czy Marka Kwieka, pokazują, że międzypokoleniowa ruchliwość społeczna jest ograniczona, ponieważ wykształcenie rodziców wiąże się ze ścieżką kariery akademickiej.

Poza motywem przewodnim, jakim było badanie statusu mniejszościowego w warunkach akademickich, o spójności cyklu świadczy też jednolite podejście metodologiczne. Oba projekty posługiwały się metodami jakościowymi, obficie korzystając z ustaleń współczesnej socjologii biografistycznej. Badanie urodzonych za granicą pracowników akademickich, choć nie obejmowało autobiograficznych wywiadów narracyjnych, opierało się na kolekcji 100 wywiadów pogłębionych z rozbudowanym komponentem biograficznym. Podstawę badania dotyczącego awansu społecznego stanowiła zaś kolekcja 26 autobiograficznych wywiadów narracyjnych. Na potrzeby poszczególnych artykułów – chcąc porównać i skontekstualizować zgromadzony materiał – wykorzystywałem dodatkowe zbiory powiązanych danych, np. 40

indywidualnych wywiadów pogłębionych z akademikami pracującymi w Słowacji, 20 indywidualnych wywiadów pogłębionych z polskimi współpracownikami zagranicznych uczonych oraz wywiady z rodzinami (11) i współpracownikami (15) awansujących społecznie akademików z Polski, a także 24 wywiady pogłębione z tymi samymi, co wcześniej, awansującymi społecznie akademikami, przeprowadzone w celu pogłębienia rozumienia wątków kluczowych z punktu widzenia projektu i ugruntowania wstępnych interpretacji.

Omawiając różne aspekty statusu mniejszościowego, w przypadku obu grup badanych, w różnych fragmentach cyklu, inspiracje teoretyczne czerpię z klasycznej Bourdiańskiej koncepcji władzy symbolicznej i jej współczesnych reinterpretacji (m.in. Diane Reay, Sam Friedman, Vincent de Gaulejac), teorii granic symbolicznych (m.in. Michèle Lamont, Annette Lareau) oraz teorii postkolonialnych zależności w szkolnictwie wyższym (m.in. Raewyn Connell, Leandro Rodriguez Medina), a także badań z zakresu *new working-class studies* (m.in. Allison Hurst, Barbara Jensen).

Oba projekty wpisywały się w problematykę z zakresu socjologii szkolnictwa wyższego oraz, odpowiednio, socjologii migracji i socjologii kultury. Z punktu widzenia zaprezentowanych tam wniosków, przedstawione artykuły wzbogacają socjologiczne badania na temat polskiego systemu szkolnictwa wyższego na dwa sposoby. Po pierwsze, analizuję, w jaki sposób przynależność do dwóch odmiennych grup mniejszościowych (urodzeni za granicą pracownicy akademicki oraz akademicy wywodzący się z klas ludowych), wiąże się ze specyfiką rekrutacji do zawodu pracownika akademickiego oraz trudnościami, z którymi należy się zmierzyć wykonując codzienne obowiązki. Drugi rodzaj wkładu do socjologii szkolnictwa wyższego stanowi analiza tego, co doświadczenie osób o statusie mniejszościowym, mówi o funkcjonowaniu systemu akademickiego w Polsce, którego analizy koncentrują się zwykle na grupach dominujących.

Mobilność przestrzenna i społeczna a status mniejszościowy

Niektóre biograficzne konsekwencje posiadania statusu mniejszościowego są niezmiernie podobne – do czego wrócę po przedstawieniu szczegółowych ustaleń – bez względu na to, czy badani doświadczyli mobilności przestrzennej czy społecznej. Nieprzypadkowo, w paradygmacie *new working-class studies* określa się osoby awansujące społecznie mianem „emigrantów z klasy robotniczej” (*expatriate of the working class*), co czynią m.in. Michael Grimes i Joan Morris w pionierskiej monografii „Caught in the Middle: Contradictions in the Lives of Sociologists from Working-Class Backgrounds”. Zjawisko kontaktu kulturowego, proces akulturacji oraz biograficzne znaczenie różnych przejawów nierównego traktowania (choć – jak za chwilę pokażę – nie zawsze jest to dyskryminacja), pojawiają się w historiach życia zarówno urodzonych za granicą pracowników akademickich, jak i wykładowców wywodzących się z klas ludowych.

Dwa analizowane w ramach cyklu źródła statusu mniejszościowego, skutkują jednak na ogół wytworzeniem się odmiennych doświadczeń biograficznych, co z kolei ukazuje relatywność tego statusu. Choć w obu sytuacjach badani – przynależący, przynajmniej formalnie, do intelektualnej frakcji klasy średniej lub wyższej – byli na ogół przeświadczeni o byciu traktowanymi w odmienny sposób od grupy dominującej (a wielu z nich miało poczucie bycia outsiderem), to zupełnie inaczej prezentuje się symboliczna pozycja obu zbiorowości

uczonych, co komplikuje dodatkowo fakt, że nie są to kategorie homogeniczne (o czym piszę szczegółowo w dalszej części autoreferatu oraz w wielu artykułach składających się na cykl publikacji). Ten sam proces umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego, którego poszczególne etapy były widoczne na przestrzeni ostatnich trzech dekad, jak pokazują moje badania, miał mieć odmienne konsekwencje dla obu badanych grup. To, co było szansą na niestandardową karierę osób pochodzących zza granicy, stwarzało dodatkowe utrudnienie dla akademików wywodzących się z klas ludowych. Kapitał językowy, a także doświadczenia kulturowe, które można określić mianem kapitału „transnarodowego” działały na korzyść pierwszych (w szczególności, gdy pochodzili oni z Europy Zachodniej lub Ameryki Północnej, choć warto zauważyć że znajomość języków Europy Środkowej również bywała atutem), lecz pogłębiały nierówności klasowe w przypadku doświadczeń biograficznych akademików, którzy nie wynieśli tych form kapitału z domu rodzinnego. Z drugiej strony, ekspansja szkolnictwa wyższego, która przyczyniła się do spadku symbolicznej wartości zawodu naukowca (co doskwierało szczególnie zagranicznym akademikom), stanowiła szansę na dokonanie awansu, choć i w opinii niektórych awansujących akademików, obniżała atrakcyjność stawek, o które toczyła się gra w polu akademickim.

W przypadku awansujących społecznie akademików, wszystkie główne elementy klasycznej Wirthowskiej definicji grupy mniejszościowej są, na ogół, spełnione. Moje badania pokazują, że (1) jest to grupa wyróżnialna, (2) bywa traktowana odmiennie oraz (3) bardzo często ma świadomość dyskryminacji lub nierówności szans na rozwój kariery akademickiej. Ich biografie można analizować z wykorzystaniem pojęć teoretycznych takich jak „wstyd klasowy”, „syndrom oszusta”, „piętno klasowe”, „nerwica klasowa”, „opodatkowanie kulturowe”, o czym pisałem na łamach „Przeglądu Socjologicznego” w artykule „Doznawanie klasy w perspektywie mikrosocjologicznej. Przypadek pracowników naukowych”, będącym próbą zaadoptowania terminologii powstałej we Francji, USA i Wielkiej Brytanii do analiz polskiego szkolnictwa wyższego. Relatywność statusu mniejszościowego uwidaczniała się w analizowanych biografiami akademików z klas ludowych, gdy przeciwności losu (stanowiące formę hartu ducha), pozwalały im stawać się lepszymi naukowcami i nauczycielami.

Status mniejszościowy urodzonych za granicą pracowników akademickich jest zjawiskiem bardziej złożonym, ponieważ spośród klasycznych kategorii teoretycznych omawiających mikrosocjalne mechanizmy dyskryminacji w ich przypadku przydatną kategorią wydaje się tylko opodatkowanie kulturowe (*cultural taxation*), oznaczające – w myśl definicji Amado Padilli – dodatkowy ciężar spoczywający na wykładowcach i pracownikach należących do mniejszości, którzy występują jako oficjalni i nieoficjalni rzecznicy do spraw różnorodności w środowisku uniwersyteckim. Choć w badaniach pojawiają się przykłady dyskryminacji lub przeświadczenia bycia zdominowanym ze względu na kompozycję kapitału kulturowego (m.in. z powodu językową niesprawiedliwość, o której piszę dalej) lub prekarną sytuację zawodową (m.in. dojazdy do pracy z krajów ościennych, wieloletowość), częściej wiążą się one raczej ze statusem cudzoziemca (gdy uznani profesorowie nie mogą zakupić domu w strefie przygranicznej) niż zagranicznego uczonego. W przypadku tej grupy najciekawsze są jednak ustalenia dotyczące bardziej zniuansowanych form dyskryminacji, w przypadku której należy mówić o władzy rozproszonej. Zgodnie z tą perspektywą dyskryminować może nie tyle społeczeństwo przyjmujące, ile globalne struktury wytwarzania wiedzy, powodujące, że

migranci akademicy, pracując w kraju półperyferyjnym, mają świadomość niesprawiedliwości, której szczegółowe przejawy omawiam w części autoreferatu poświęconej konkretnym wynikom opisanym w poszczególnych artykułach. Z wywiadów prowadzonych z udziałem urodzonych za granicą pracowników akademickich wyłania się więc dość rzadki obraz marginalizacji bez intencji dyskryminacji, o którym wspominali niektórzy badacze statusu mniejszościowego, m.in. Michael Garfield Smith, a w Polsce Janusz Mucha i Bożena Pactwa. Status mniejszościowy wyróżnia pewną grupę na tle innych grup społecznych (lub innych osób działających w tym samym polu, używając języka Bourdiańskiego), przez co powoduje inne ich traktowanie. Można jednak argumentować, że w pewnych szczególnych okolicznościach to traktowanie może być lepsze, co uwidoczniło się w wywiadach z tymi urodzonymi za granicą akademikami, którzy mogli skorzystać – zwykle nieintencjonalnie – z mechanizmów potęgujących nierówności w globalnych systemach wytwarzania wiedzy, takich jak opisywane przez Raewyn Connell metropolitalne „roszczenie do uniwersalności” (powodujące, że wiedza z Globalnej Północy jest traktowana jako uniwersalna), czy „wielkie wymazywanie” (czyli nieuwzględnianie wiedzy wytwarzanej lokalnie, która może zagrażać uniwersalistycznym modelom). Mówiąc inaczej, pochodząc z Globalnej Północy, byli oni beneficjentami mechanizmu „asymetrycznego tłumaczenia” (aby użyć, tym razem, terminu Leandro Mediny), które odnosi się do peryferyjnych uczonych przekształcających wiedzę metropolitalną w różne formy wytworów intelektualnych – w celu rozwoju ich kariery i poszukiwania uznania w kontekstach lokalnych. W tym sensie, urodzony za granicą akademik może być pod pewnymi względami traktowany lepiej, a pod innymi gorzej niż lokalni naukowcy.

Szczegółowe ustalenia empiryczne i teoretyczne

Analizę karier naukowych osób urodzonych za granicą rozpocząłem od zbadania społecznych okoliczności, które spowodowały, że rozpoczęły one pracę w Polsce. Najbardziej nietypowy model rekrutacji, opisałem w artykule „Foreign-Born Scholars in Central Europe: a Planned Strategy or a Dart Throw?”, opublikowanym w „Journal of Higher Education Policy and Management”. Tytułowy „rzut dartem” to – zaproponowana przez jednego z badanych – metafora decyzji wynikającej nie tyle z intencji czy ambicji, ile z prekarnej sytuacji osobistej spowodowanej czynnikami strukturalnymi. Analiza narracji migrujących uczonych pokazała, że ich kariery bardzo różnią się od standardowych „liniowych” karier akademickich, które zwykle zaczynają się od dobrych wyników na studiach, przechodzą przez fazę pierwszych sukcesów, aby zaowocować publikacjami, projektami badawczymi i wystąpieniami na konferencjach, a następnie, rosnącym uznaniem, czy energią emocjonalną, jak powiedziałby Randall Collins. W warunkach półperyferyjnych, typowy proces rekrutacji jest często kształtowany przez niekontrolowalne na poziomie polityk publicznych czynniki zewnętrzne, zwykle niezwiązane z motywacjami zawodowymi (np. romantyczny związek, nieoczekiwana oferta pracy akademickiej lub niepowodzenie w staraniu się o pracę w wybranym kraju). Artykuł prowadzi więc do wniosku, że urodzeni za granicą uczeni pracujący w peryferyjnych systemach są bardzo często motywowani czynnikami, które byłyby drugorzędne w analizie migracji akademickiej do centrów (np. migracje stylu życia, czy migracje serca) i stoją przed innymi wyzwaniami (np. bycie częścią nowego projektu, nierówne traktowanie obcokrajowców). Ponadto, rekonstruując koleje swojego życia, wielu dzisiejszych naukowców

wspominało, że w kraju pochodzenia nie planowali karier akademickich, wykonując prace wysoko wykwalifikowane (np. dziennikarstwo) lub wymagające niższych kwalifikacji (np. pracownik obsługi klienta). Dzięki swojej wiedzy – często, lecz nie zawsze – obejmującej biegłość w języku obcym – po przyjeździe do Polski oferowano im wkroczenie na ścieżkę kariery akademickiej. Modelowym przykładem były osoby, które nie posiadając doktoratu, podjęły pracę lektora, aby – w momencie wywiadu – po zdobyciu kolejnych stopni akademickich, zająć wyższe stanowiska w hierarchii uczelnianej. Osobną kategorią były osoby, które podejmowały decyzję na temat migracji, posiadając jedynie ograniczoną wiedzę na temat kraju przyjmującego. Wielu badanych, nie mogąc znaleźć zatrudnienia w kraju, gdzie konkurencja o stanowiska akademickie jest bardzo wysoka (np. USA lub Niemcy), rozsyłało swoje CV do uczelni zlokalizowanych w różnych częściach świata, przygotowując się do przeprowadzki „w nieznane”.

Tę tematykę eksplorowaliśmy dalej – wspólnie z Olgą Kurek-Ochmańską – na łamach „Geoforum”, wiodącego interdyscyplinarnego czasopisma publikującego badania z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej, w szczególności dotyczące zagadnień mobilności przestrzennej. Był to pierwszy artykuł poruszający zagadnienia wyobrażeń geograficznych (*geographical imaginaries*), którymi obecnie się zajmuję. Analiza historii życiowych badanych pochodzących z krajów „Zachodu” (m.in. USA, Wielka Brytania, Niemcy) potwierdziła, że przyjazd do Polski często wynikał z konieczności. *Novum* tego artykułu jest zwrócenie uwagi, że konieczność ta zdominowała proces decyzyjny *pomimo raczej negatywnego obrazu Polski* na tle globalnego systemu produkcji wiedzy. Nawet pozytywne wyobrażenia na temat Polski, o których piszemy, miały charakter orientalizujący, co zamykano w określeniach takich jak „tajemniczy kraj za Niemcami”. Jednym z najbardziej klarownych przykładów, ilustrujących eksplorowane przez nas mechanizmy, jest biografia mężczyzny, który pracując poprzednio w USA, przeniósł się do Polski. Z tego powodu pytano go, „czy jest szalony”, że wybrał akurat ten kraj. W jego przypadku główną motywacją nie była chęć przeżycia przygody, która pojawiała się w części wywiadów, lecz kontekst rodzinny. Jego polska małżonka, akademiczka, nie mogła podjąć satysfakcjonującej pracy w Stanach Zjednoczonych, przez co para przeniósła się do Europy Środkowej. Szczegółowa analiza problemów „zachodnich” akademików, którzy podjęli pracę w Polsce, uwypukla specyfikę ich statusu mniejszościowego. Decyzja o przyjeździe do Polski powodowała, w ich przypadku, frustracje statusowe związane m.in. z niskim wynagrodzeniem i budżetem na badania oraz znacznymi – w porównaniu do standardów w krajach pochodzenia – obciążeniami dydaktycznymi. Analizowaliśmy również szok kulturowy, który pojawiał się w wielu wywiadach, łącząc się m.in. z kulturą organizacyjną cechującą się brakiem partycypacyjnego zarządzania oraz kwestiami klimatycznymi (zanieczyszczenie powietrza, w skali problemu, z którą nasi rozmówcy nie zetknęli się nigdy dotąd). Badanie ujawniło również specyficzną cechę statusu mniejszościowego tej grupy akademików, w przeciwieństwie do badanych pochodzących z krajów postsocjalistycznych (poza Niemcami z byłej NRD). Ci ostatni często angażowali się m.in. w międzynarodową wymianę studentów, podczas gdy akademicy „zachodni” byli instytucjonalnie niewidoczni. Poza wydziałami filologicznymi nie zajmowali oni w zasadzie wyższych stanowisk administracyjnych. Fakt ten można wyjaśnić częściowo barierą językową, a częściowo – powiązaniem z nią – niskim stopniem integracji z polskim środowiskiem naukowym.

Badanie problemu rekrutacji – tym razem z punktu widzenia instytucji naukowych i osób zajmujących w nich kierownicze stanowiska – kontynuowaliśmy, również wspólnie z Olgą Kurek-Ochmańską, na łamach czasopisma „International Journal of Educational Management”, w artykule „Institutional Motivations for Hiring International Academics in Poland”. Z serii wywiadów pogłębionych na ten temat wyłaniają się cztery podstawowe motywacje: (1) pragnienie wzmocnienia różnorodności kulturowej, (2) usiłowanie „westernizacji” środowiska akademickiego, (3) potrzeba zatrudnienia wybitnych osób wypadających dobrze w ewaluacji nauki (m.in. zagraniczne publikacje, granty) oraz (4) niedobory kadrowe, czyli potrzeba zatrudniania pracowników spełniającej minimalne chociaż wymagania. W toku analizy pokazujemy jednak, że dyskursywnie konstruowany obraz umiędzynarodowienia, opierający się na trzech pierwszych motywacjach, jest niekompatybilny ze szczegółową analizą motywacji międzynarodowych akademików do poszukiwania pracy w Polsce. Prowadzi nas to do wniosku, że w półperyferyjnych systemach, idealistyczne polityki są ograniczane przez strukturalne uwarunkowania. O trafności tego wniosku świadczą również dane statystyczne dotyczące koncentracji zagranicznych uczonych w różnych ośrodkach akademickich, których analizę prowadziłem wspólnie z Miloslavem Bahną ze Słowackiej Akademii Nauk, lecz artykuły te – ze względu na odrębne podejście metodologiczne (analiza regresji) – nie weszły do cyklu publikacji. Dane te są spójne z wynikami prowadzonych przeze mnie badań jakościowych i wskazują że makrostrukturalną konsekwencją peryferyjnego statusu polskiego szkolnictwa wyższego jest fakt, że zagranicznych uczonych przyciągają nie najbardziej prestiżowe uczelnie w Polsce, lecz instytucje o niższej renomie, które poszukują remedium na braki kadrowe.

Empiryczne badania statusu mniejszościowego urodzonych za granicą pracowników naukowych, którzy znaleźli pracę w Polsce, pozwoliły zidentyfikować problemy związane z mobilnością przestrzenną w półperyferiach globalnej produkcji wiedzy. Najważniejszym są typowe dla tej części regionu międzynarodowe migracje wahadłowe oraz powiązana z nią wieloletowość, czyli fenomen podejmowania pracy lub dodatkowej pracy za granicą. Ten temat zgłębiłem wspólnie z Iwoną Leonowicz-Bukałą i Olgą Kurek-Ochmańską w artykule „Creative Class in the Borderlands? The case of commuting scholars in Poland” opublikowanym w czasopiśmie „Creativity Studies”. Naszym punktem wyjścia było pytanie, w jaki sposób, wykładowcy dojeżdżający do pracy w Polsce z krajów ościennych przyczyniają się do „transferu wiedzy”, rozumianego jako propagowanie nowych idei i wzbogacanie kultury akademickiej. Szczegółowa analiza wywiadów pokazuje, że większość naukowców dojeżdżających z zagranicy przyjeżdża do Polski wyłącznie w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych. Koncentrując się na nauczaniu, nie biorą udziału w życiu społecznym ani kulturalnym. Ich zakorzenienie w Polsce jest więc, w najlepszym razie, częściowe. Naukowcy dojeżdżający nie śledzą polskich wiadomości politycznych, gospodarczych i społecznych oraz nie uczestniczą w polskim życiu kulturalnym (nie wychodzą do kin, teatrów, restauracji), a jedynie połowa identyfikuje się z polskimi środowiskami naukowymi. Migranci wahadłowi stanowią pomost pomiędzy dwoma krajami, lecz bardzo rzadko wpisują się w definicję transnarodowych uczonych, aktywnych w wielu krajach jednocześnie i posługujących się zasobem wiedzy wytwarzanej w ponadnarodowych społecznościach. Uniemożliwiła to duża liczba pozycji akademickich, które zajmują w obu krajach (rekordzista piastował pięć

stanowisk jednocześnie, w tym trzy pełnoetatowo). Chociaż dojeżdżający akademicy nie zarabiają wystarczająco dużo w swoich krajach, nawet gdy czerpią dochody z kilku dopuszczalnych prawnie źródeł, nie chcą przeprowadzać się na stałe do Polski z przyczyn niedających się kontrolować za pomocą polityk edukacyjnych – głównie względów rodzinnych. Szczegółowe charakterystyki wymiany intelektualnej, która dokonuje się z udziałem podróżujących transgranicznie akademików, określamy tu mianem „transferu peryferyjnego”, ponieważ motywacje leżące u podstaw jego zainicjowania, zakres podlegających wymianie idei i wpływ na system szkolnictwa wyższego wyraźnie odróżniają go od transferu kreatywnego, o którym pisali autorzy tacy jak Allan Williams i Vladimir Baláž.

Motyw przepracowania, niedofinansowania i ograniczonego transferu powraca w artykule, który odpowiada na pytanie, dlaczego urodzeni za granicą akademicy – nie tylko dojeżdżający – nie mogą skoncentrować się na jak najlepszym wykonywaniu swoich obowiązków w podstawowym miejscu pracy, lecz inwestują czas w dodatkowe prace zarobkowe. Seria wywiadów z urodzonymi za granicą wykładowcami i badaczami pozwoliła, w tym przypadku, spojrzeć krytycznie na polski system szkolnictwa wyższego. W pierwszej kolejności umożliwiła ona rzucenie nowego światła na problem rażącego niedofinansowania uczelni i instytucji badawczych. W artykule „Overworked and Underpaid: Why Foreign-Born Academics in Central Europe Cannot Focus on Innovative Research and Quality Teaching”, który ukazał się w czasopiśmie „Higher Education Policy”, pokazuję że bardzo niskie pensje nie tylko utrudniają codzienną pracę, lecz również utrzymywanie kontaktów w międzynarodowych sieciach – zawodowych i prywatnych. Zagraniczni uczeni, którzy zgodnie z oficjalną polityką umiędzynarodowienia, mają przyczyniać się do podnoszenia jakości badań naukowych i kształcenia – będący, zgodnie z teorią Barry’ego Bozemana, dysponentami naukowo-technicznego kapitału ludzkiego – zmagają się z tymi samymi problemami, co krajowi naukowcy. Ze względu na sytuację rodzinną (np. „międzynarodowe dzieci”, co akcentowały szczególnie matki-akademiczki) i wydatki na edukację dwujęzyczną, a także dodatkowe koszty podróży w celach prywatnych, mają oni jednak często wyższe potrzeby materialne. W związku z tym rekompensują sobie niskie wynagrodzenia na trzy sposoby omówione w artykule – podejmując różne dodatkowe prace akademickie i pozaakademickie (który to wątek rozwinąłem w kolejnym artykule – poświęconym przedsiębiorczości), pozyskując zewnętrzne fundusze od rządu swojego kraju lub polegając na rodzinnych zasobach ekonomicznych – w formie darowizn i pożyczek. Ta ostatnia, radykalnie prekarna sytuacja, w której pracownik akademicki jest zmuszony korzystać z kapitału ekonomicznego przekazywanego przez mieszkającą za granicą rodzinę, pokazuje znaczenie niematerialnych gratyfikacji w procesie podejmowania decyzji migracyjnej, czym zajmuję się w innych artykułach, które weszły w skład cyklu.

Kolejną przeszkodą w rozwoju kariery wśród osób ze statusem mniejszościowym była bariera językowa i powiązane z nią zjawisko przymusowej akulturacji, czyli konieczność przyjęcia stylu pracy zgodnego z kulturą grupy dominującej. Ten temat był na tyle istotny, że poświęciliśmy mu, wspólnie z Iwoną Leonowicz-Bukałą oraz Olgą Kurek-Ochmańską, artykuł „English as a lingua franca? The limits of everyday English-language communication in Polish academia” opublikowany w najważniejszym czasopiśmie eksplorującym zagadnienia socjolingwistyczne związane z wykorzystywaniem języka angielskiego w kontekstach

zawodowych – „English for Specific Purposes”. Argumentujemy w nim, że – pomimo polityk edukacyjnych zorientowanych na umiędzynarodowienie szkolnictwa wyższego – brak znajomości języka polskiego bywa poważnym utrudnieniem w wykonywaniu obowiązków dydaktycznych i badawczych. Kwestionujemy więc założenie, zgodnie z którym, podobnie jak świat międzynarodowych korporacji, środowisko akademickie miałyby być przykładem przestrzeni społecznej, gdzie język angielski funkcjonuje jako *lingua franca*. Praca w środowisku uniwersyteckim wymagała bowiem skonfrontowania się z „czarnymi dziurami”, czyli problematycznymi obszarami związanymi z załatwianiem kwestii administracyjnych, nauczaniem, czy podejmowaniem lokalnej współpracy badawczej lub komunikacją wewnątrz zespołu badawczego (w szczególności poza laboratoriami badawczymi, gdzie język angielski – w przeciwieństwie do wielu jednostek reprezentujących nauki humanistyczne i społeczne – jest prawdziwą *lingua franca*). Bardzo często, gdy komunikacja w języku angielskim jest niemożliwa lub utrudniona, zagraniczni uczeni korzystali więc z pomocy pośredników kulturowych (np. małżonka, dziecko, współpracownicy) i stosowali strategie, takie jak opieranie się na wzajemnej zrozumiałości języków słowiańskich lub wykorzystanie mniej popularnych *linguas francas*, np. języka niemieckiego czy rosyjskiego.

Rozwinięciem wątku rozczarowujących warunków pracy jest napisany wspólnie z Magdaleną Hoły-Łuczaj, artykuł „How Academics Outside Global Research Centers Challenge Limitations in Access to Scholarly Literature” opublikowany w czasopiśmie „Portal. Libraries and the Academy”. Analiza wywiadów z zagranicznymi uczonymi pokazuje, że – wynikające z przyczyn finansowych – ograniczenia w dostępie do literatury można pokonać na cztery sposoby. Pierwszy polega na wyłącznym korzystaniu z materiałów *open source*, drugi na wykorzystywaniu pomocy pośredników (osób posiadających legalny dostęp, zwykle afiliowanych w instytucjach zagranicznych), trzeci na „kłusownictwie” (w rozumieniu Michela de Certeau), czyli korzystaniu z ogólnodostępnych abstraktów i fragmentów, a czwarty na piractwie. Przykładem tego ostatniego jest wykorzystanie serwisu Sci-Hub, co niektórzy postrzegają jako formę oporu wobec kapitalizmu akademickiego, a jednocześnie wezwanie do zreformowania sposobu, w jaki odbywa się globalne wytwarzanie wiedzy. Brak dostępu do źródeł jest jednym z wątków, który posłuży mi, w kolejnym artykule, do konceptualizacji środkowoeuropejskiej wersji półperyferyjności.

Badanie statusu mniejszościowego wśród uczonych, pozwoliło więc, dotąd, uwypuklić słabości polskiego systemu szkolnictwa wyższego (m.in. rażące niedofinansowanie, ograniczone umiędzynarodowienie badań), których doświadcza również grupa dominująca, choć funkcjonowanie – rodzinne i zawodowe – w przestrzeniach transnarodowych czyni te problemy bardziej dotkliwymi dla osób urodzonych za granicą. Szczegółowe ustalenia zawarte w zreferowanych artykułach pozwoliły mi – w odniesieniu do fenomenu globalizacji nauki i teorii postkolonialnych – na sformułowanie uogólnionej definicji postsocjalistycznych „peryferiów akademickich” w artykule „Conceptualising the Academic Periphery: the Case of Eastern European Academic Systems”, który ukazał się w czasopiśmie „Globalisation, Societies and Education”. Wkład tego artykułu do postkolonialnych studiów nad międzynarodowym szkolnictwem wyższym polega na konceptualizacji unikatowego doświadczenia wschodnioeuropejskiego rodzaju półperyferyjności, będącego wynikiem splotu wyodrębnionych analitycznie wymiarów. Doświadczenie pracowników naukowych z Polski i

Słowacji przyczynia się do podważenia jednolitego wzorca „umiędzynarodowionej” kariery akademickiej, budowanego wyłącznie na doświadczeniu z krajów Europy Zachodniej i Ameryki Północnej, oraz – ewentualnie – wybranych azjatyckich super centrów naukowo-technologicznych. Jednocześnie, dzięki porównaniom polsko-słowackim, stworzona koncepcja unika problemu uniwersalizacji polskiego doświadczenia jako doświadczenia wschodnioeuropejskiego. W artykule omawiam sześć wyznaczników peryferyjnego statusu systemów akademickich Europy Środkowej i Wschodniej, które określam jako „peryferia statusowe” „peryferia zawodowe” (*career periphery*), „peryferia miejsca pracy” (*workplace periphery*), „peryferia językowe”, „peryferia relacyjne” oraz „peryferia mentalne”. Niektóre z tych wyznaczników zostały opisane, przynajmniej w zarysie, w zreferowanych uprzednio samodzielnych artykułach. Wymienione składowe powodują, że Europa Środkowo-Wschodnia nie jest – na ogół – atrakcyjnym miejscem do prowadzenia kariery naukowej (wyjąwszy szczególne okoliczności, tj. korzyści, jakie z pracy w tego typu systemie osiągnęli akademicy pochodzący z Zachodu). Praca w półperyferiach statusowych powoduje, że badani nie traktują swojej ścieżki zawodowej jako w pełni udanej, w wielu fragmentach swoich wypowiedzi wzmacniając hierarchię systemów akademickich, zgodnie z którą USA i Europa Zachodnia oferują najwyższy poziom badań i kształcenia, a rozwijające się kraje Globalnego Południa, najniższy. Sami lokują się pośrodku i pokazują, że Polska, pomimo niskiego prestiżu na arenie międzynarodowej, oferuje lepsze możliwości niż np. kraje byłego ZSRR. „Peryferia relacyjne” są zaś rewersem tej samoorientalizującej postawy, gdyż dotyczą stanu, w którym akademicy lub instytucje są oddzieleni od sieci globalnej wymiany wiedzy – z przyczyn materialnych i kulturowych (inna wiedza traktowana jako podstawowa w metropoliach i lokalnych systemach). Peryferyjność związana z pozycją zawodową i miejscem pracy, pokazuje konsekwencje rażącego niedofinansowania polskiego systemu szkolnictwa wyższego. Mając doświadczenie pracy w innych systemach akademickich, badani mówią nie tylko o niskich pensjach i ograniczonych środkach na badania, lecz również katastrofalnych warunkach pracy. W ekstremalnym, choć bynajmniej nie odosobnionym, przypadku, przybyły zza oceanu profesor, opisywał z rozdrażnieniem brak rolet w oknach, których uniwersytet w dużym mieście wojewódzkim nie był w stanie sfinansować, a dziekan zasugerował mu noszenie okularów przeciwsłonecznych. Ta sytuacja ilustruje krytyczną ocenę, która wypływa z porównania polskiej rzeczywistości z warunkami pracy – stałej lub czasowej – w bardziej doinwestowanych systemach. „Peryferia językowe” dotyczą problemów, o których szerzej pisałem ze współautorkami w czasopiśmie „English for Specific Purposes”. „Peryferia mentalne” odnoszą się zaś do kultury organizacyjnej, w tym relacji międzyludzkich, gdzie – zdaniem wielu urodzonych za granicą akademików – brakuje uprzejmości i życzliwości typowych dla systemów z bardziej spłaszczoną strukturą. Te fragmenty wywiadów są szczególnie istotne, ponieważ po raz kolejny pokazują one tendencje samoorientalizujące wśród naukowców z Europy Środkowo-Wschodniej.

Do uogólnień dotyczących specyfiki migracji akademickich do Polski powracam w artykule „Academic Migration to Poland: Policies and Paradoxes” opublikowanym w czasopiśmie „Science, Technology & Society”. Na podstawie literatury zachodnioeuropejskiej i północnoamerykańskiej, doszedłem do wniosku, że wyłaniające się z moich badań kategorie migrantów akademickich jedynie w niewielkim stopniu przystają do kategorii znanych z

klasycznej literatury dotyczącej drenażu/krażenia umysłów (*brain drain/brain circulation*), która w znacznej mierze odnosi się do migracji do metropolii globalnej produkcji wiedzy lub mobilności w tym kierunku. Zgromadzony materiał pozwolił mi, zaproponować następujące kategorie akademików pracujących w Polsce: „Akademyści związani rodzinnie”, „Naukowcy zajmujący się kulturą polską”, „Byli studenci polskich uczelni”, „Uczni-którzy-nie-mieli-wyjścia”, „Migranci społeczno-ekonomiczni”, „Delegowani i zaproszeni” (osoby przybyłe do Polski w ramach wymiany lub współpracy dwustronnej), „Łowcy przygód”, „Naukowcy zorientowani na badania” (zwykle bardzo produktywni laureaci konkursów o prestiżowe stypendia) i „Misjonarze”, czyli osoby, które przybyły do Polski z konkretną „misją” (czasami faktycznie związaną z działalnością organizacji religijnych, czasami chęcią pomocy, np. w procesie europeizacji).

Głównym celem badawczym artykułu z „Science, Technology & Society” było jednak nie tyle przedstawienie typologii motywacji, ile pokazanie, jak kariera zagranicznego uczonego w krajach półperyferyjnych, różni się od obrazu, który proponują badacze karier w globalnych metropoliach, będących beneficjentami krążenia umysłów. Wnioski z zebranego materiału podsumowałem tam w formie trzech paradoksów. Pierwszy jest związany z oczekiwaniem, że to polityka ukierunkowana na przyjeżdżających naukowców jest podstawową zachętą dla międzynarodowych uczonych. Tymczasem – jak już częściowo wiemy z poprzednich artykułów – zebrane dane sugerują, że motywatorami były często prywatne związki uczuciowe, delegowanie do pracy w Polsce (np. na stanowisko lektorki) czy chęć przyjazdu do Polski ze względu na pragnienie przeżycia przygody lub wcześniejszy kontakt z kulturą. Drugi paradoks wynika z faktu, że niektórzy mobilni międzynarodowo naukowcy reprezentujący nauki humanistyczne i społeczne jednoznacznie krytykują obecną politykę akademicką skoncentrowaną na umiędzynarodowieniu. Zagraniczni naukowcy argumentowali na rzecz mocnej wersji tezy, że przekazywanie wiedzy w lokalnym obiegu jest niezwykle wartościowym przedsięwzięciem, co w konsekwencji powinno prowadzić do jej faworyzowania. Trzeci paradoks wiąże się z faktem, że mniej zakorzenieni migranci akademicy mogą poszczycić się większymi osiągnięciami. Wynika to z faktu, że osoby posiadające znaczny dorobek naukowy, traktowały Polskę jedynie jako przystanek na drodze zawodowej. Otrzymaawszy prestiżowe stypendium lub ofertę pracy w charakterze post-doca przyjeżdżały tu tylko na „chwilę” (w założeniu od kilku miesięcy do kilku lat), aby skorzystać ze współpracy z wybitnymi naukowcami i zdobyć istotne doświadczenie. Z kolei bardziej zakorzenieni naukowcy, deklarujący chęć pozostania w Polsce, byli raczej „migrantami środka skali” (*middling migrants*), których osiągnięcia naukowe nie wyróżniały się na tle innych osób zatrudnionych w ich jednostkach. Akademicy, którzy zdecydowali się pozostać w Polsce, zamiast na badaniach bardzo często koncentrowali się na nauczaniu, co kontrastuje z korzyściami opisywanymi w literaturze z zakresu drenażu/krażenia umysłów.

Badania nad akademikami z klas ludowych pozwoliły uzyskać ogólny obraz polskiego systemu szkolnictwa wyższego z perspektywy innej grupy mniejszościowej. Traktując biografię jako środek (niektóre analizy traktujące ją również jako temat – nawiązując do znanego rozróżnienia dokonanego przez Ingeborg Helling – nie weszły do tego cyklu, gdyż nie odnosiły się do statusu mniejszościowego), moje badania pokazały, że kariera akademicka osób, które nie posiadały rodzinnych tradycji inteligentnych, ani nie wywodziły się z innych frakcji klas średnich, wiązała

się z licznymi utrudnieniami. W artykule „Upwardly mobile biographies. An analysis of turning points in the careers of working-class faculty”, który wpisuje się w teorię biegu życia (opublikowanym w „Advances in Life Course Research”), proponuję analizę kluczowych punktów zwrotnych w biografjach awansujących społecznie akademików. Zaobserwowane wzorce dotyczą wielu etapów kariery edukacyjnej, m.in. etapu stawania się uczniem („wprowadzenie do uległości/pilności [docility]”), stawania się licealistą („zaawansowany trening uległości/pilności”), stawania się studentem oraz przejścia od studiów uniwersyteckich do profesji akademickiej. Ta obserwacja została ugruntowana w badaniach pomimo relatywnego spłaszczenia struktur hierarchii akademickiej – zarówno w wymiarze kapitału kulturowego jak i ekonomicznego.

Stając się uczniami, przyszli pracownicy naukowcy, inaczej niż „chłopaki” (*the lads*) opisywani przez Paula Willisa w przełomowej pracy na temat kultur klasowych, nie podważali autorytetu szkoły i w przeciwieństwie do nich, udowodnili swoją wyjątkowość na wczesnych etapach edukacji. Czyni to ich narracje życiowe bardziej podobnymi do „dziedziców” (*les héritiers*) z klasy średniej, o których pisali Bourdieu i jego współpracownicy. Doświadczenie stawania się uczniem może być alienujące nie tylko z powodu różnic kulturowych (co było udziałem tych badanych, którzy trafili do placówek elitarnych, np. renomowanego liceum w nieodległym mieście), ale także z powodu innego rodzaju dystansu, który trzeba było pokonać – odległości przestrzennej, o czym opowiadały często osoby, które musiały podejmować wysiłek fizyczny (np. wstawanie o 5:00), aby dotrzeć na czas do szkoły ze swojej małej miejscowości bez samochodu, którego rodzice nie posiadali. Dotkliwość szoku kulturowego związanego z rozpoczęciem studiów, wiązała się z różnymi charakterystykami indywidualnych trajektorii (m.in. wcześniejszymi kontaktami z kulturą akademicką w szkole podstawowej lub średniej), reputacją uczelni oraz prestiżem danej dziedziny akademickiej. W tym sensie rozpoczęcie studiów stanowi typowy biograficzny punkt zwrotny, tj. zmianę, po której następuje nowy układ sytuacyjny. W przypadku niektórych badanych decyzja o podjęciu studiów była odraczana z powodu braku zainteresowania edukacją o charakterze nie-zawodowym lub niezdania egzaminu wstępnego. Zdecydowana większość studentów z klasy ludowej nie miała biograficznego planu działania, który zakładałby zostanie wykładowcą lub naukowcem już w momencie rozpoczęcia studiów wyższych, co kontrastuje z licznymi badaniami na temat akademików z uprzywilejowanych sfer społecznych (w tym moich badań nad polskimi profesorami elitarnych uczelni w USA i Wielkiej Brytanii, które nie weszły do tego cyklu). Na tym etapie jasne stają się już mechanizmy rządzące polem edukacyjnym, wśród których osoby awansujące najpierw zauważają ukryte zasady zdobywania pracy i osiągania awansu zawodowego (wbrew bardzo klarownym regułom oficjalnym). Analiza biografii wskazuje cztery źródła trudności napotykanych przez awansujących społecznie akademików na etapie podejmowania pracy akademickiej. Pierwszym było poczucie odrębności wobec tradycyjnych środowisk inteligenckich ze względu na nieznamość ich kultury (m.in. zwyczajów, nawiązań intertekstualnych, rytuałów językowych) lub brak kapitału społecznego umożliwiającego łatwiejszy start, tj. wejście w nieformalne sieci współpracy czy otrzymywanie dodatkowych zleceń badawczych. Druga – poważniejsza – to wstyd klasowy, który uwidaczniał się w wielu momentach opowieści, szczególnie jednak w opisach obron rozpraw doktorskich, na które wielu rodziców nie otrzymało w ogóle zaproszenia. Obrona to wyjątkowa sytuacja, w której

kultura pochodzenia mogła zetknąć się, za sprawą obecności słabiej wykształconych krewnych na uczelni, z kulturą akademicką. Toteż stawiała ona badanych w dwuznacznej sytuacji, którą problematyzują oni w opowieściach o swoim życiu. Po trzecie, w przypadku przedstawicieli klasy ludowej presja posiadania stabilnego źródła dochodu była znacznie większa niż w przypadku przedstawicieli klasy średniej, którzy – podobnie jak wskazani powyżej zagraniczni akademicy – mogli liczyć na wsparcie rodziny, nie wspominając o więziach społecznych, często pozwalających im zdobyć pracę szybciej i w bardziej prestiżowych instytucjach. Wreszcie, doświadczenie międzynarodowe było niezwykle ważne, ponieważ na ogół stanowiło ono przewagę członków klasy średniej ze względu na znajomość języków obcych oraz umiejętność kontaktu z przedstawicielami innych kultur – nabywane w czasie studiów i znacznie wcześniej (np. turystyczne wyjazdy zagraniczne, wolontariat, wymiany studenckie). W (pół)peryferyjnych systemach akademickich, takich jak polski – co widzieliśmy na przykładzie pierwszego projektu badawczego – zagraniczne projekty i publikacje są, na ogół, bardziej doceniane niż ich lokalne odpowiedniki. W przypadku awansujących akademików jest to kolejne utrudnienie, ponieważ znajomość języka wyniesiona ze szkoły często okazuje się niewystarczająca (co podkreślają również koledzy badanych, sami wywodzący się z klas bardziej uprzywilejowanych). Niezwykle interesujący jest natomiast piąty punkt zwrotny, który występuje tylko w biografjach niektórych akademików, ponieważ stanowi on rezultat przepracowania własnej historii życiowej. Niektórzy niegdyś onieśmieleni akademicy „z awansu” zaczęli bowiem, odniósłszy sukces, doceniać warunki, w jakich się wychowali i jednocześnie kwestionować zasadność wstydu, który odczuwali. Patrząc retrospektywnie na własne osądy stawiali się w pozycji ofiar przemocy symbolicznej. Z pozycji profesorskich, stwierdzali, że poprawianie polszczyzny własnych rodziców lub wstyd związany z tym, że w domu jadło się głównie produkty z własnego pola (które dziś nazwalibyśmy ekologicznymi), wynikały z wzorców wpojonych im przez szkołę, środowiska rówieśnicze i szeroko rozumianą kulturę literacką oraz audiowizualną. Obecność tego wątku prowadzi do pytania o to, co należy zrobić, aby tego rodzaju metamorfozy stały się bardziej powszechne i zmniejszyć początkowy stres oraz onieśmielenie, których doświadczali na ogół awansujący społecznie akademicy. Z tego względu przeprowadzona w tym artykule analiza może posłużyć jako podstawa identyfikacji obszarów, w których potrzebna jest praca na rzecz akademików wywodzących się z rodzin nie-inteligentnych, a następnie przyczynek do wypracowania systemowych i instytucjonalnych rozwiązań omawianych problemów.

Temat biograficznego doświadczenia awansu podejmuję również w artykule „The Less Miraculous. Conceptualising social mobility in post-communist academia” opublikowanym w czasopiśmie „Pedagogy, Culture & Society”. Wnosi on dwójaki wkład teoretyczny do badań nad awansem społecznym i kulturami klasowymi. Po pierwsze, przeprowadzona analiza pozwala wyjść poza, obecne w pismach Bourdieu i współpracowników, wyjaśnienia mówiące, że jednostki są w stanie przezwyciężyć swoje niekorzystne położenie kulturowe dzięki „wyjątkowym zdolnościom i pewnym specyficznym cechom” (cytat pochodzi z nieprzetłumaczonej dotąd na język polski pracy *Les Héritiers* Pierre’a Bourdieu i Jean-Claude’a Passerona z 1964 roku). Po drugie, chcąc ująć teoretycznie doświadczenia awansu w polskim półperyferyjnym postsocjalistycznym społeczeństwie, zaproponowałem tu dwa nowe pojęcia teoretyczne, które mogą wzbogacić pojemną kategorię *les miraculés*, pozwalającą Pierre’owi

Bourdieu odnosić się w dość ogólny sposób do wyjaśnienia fenomenu mobilności społecznej: „normalne cuda” oraz „nie-cuda”. W przeciwieństwie do badań prowadzonych w USA, Wielkiej Brytanii, czy Francji, artykuły wchodzące w skład cyklu pokazały, że awans społeczny w warunkach akademickich nie musi wiązać się z przeświadczeniem o dokonaniu wyjątkowego „skoku”, lecz może towarzyszyć mu, powstałe mimo przeciwności, przekonanie, że podobne doświadczenie ma za sobą wiele koleżanek i kolegów po fachu. W ten sposób w Polsce zdecydowanie rzadziej występuje poczucie kulturowego niedopasowania do nowego środowiska pracy, o którym pisali różni kontynuatorzy Pierre’a Bourdieu, m.in. przywoływany już Sam Friedman. Choć negatywne emocje związane chociażby z poczuciem utraty więzów rodzinnych lub syndromem oszusta, pojawiały się zarówno w spontanicznych narracjach, jak i pytaniach zadawanych w dalszej części wywiadu autobiograficznego oraz dodatkowych wywiadach pogłębionych, obraz wyłaniający się z nich nie do końca można wyjaśnić za pomocą mechanizmu prostej reprodukcji, stosowanego przez Bourdieu do opisu szkolnictwa wyższego we Francji w drugiej połowie XX wieku (a więc pola akademickiego ze sztywnymi podziałami wynikającymi z redystrybucji kapitału ekonomicznego i kulturowego). Uzyskany obraz nie przypominał też szkolnictwa wyższego w USA, gdzie zdecydowana większość pracowników akademickich przynależy do elity finansowej, co powoduje, że część z nich, nie odczuwając dysonansu poznawczego związanego z określeniem własnej pozycji w strukturze społecznej, otwarcie angażuje się w akty subwersywne, akcentując swoją ludową tożsamość. Z tego względu pojęcie *les miraculés* nie powinno być traktowane jako uniwersalna kategoria, ale raczej jako ogólna nazwa wielu form mobilności mających miejsce w różnych systemach szkolnictwa wyższego. W polskim systemie występują tymczasem „nie-cuda”, czyli pracownicy akademicki, których kariery, zarówno z ich własnego punktu widzenia, jak i w świetle kryteriów zewnętrznych, odbiegają od typu idealnego hipermobilnego i odnoszącego międzynarodowe sukcesy naukowca. Nie posiadają oni znacznego prestiżu i władzy, będąc jednymi ze stu tysięcy zatrudnionych w Polsce, źle opłacanych, pracowników naukowych. W tej części cyklu powraca wątek radykalnej prekarności, którą widać w przypadku kobiet, tłumaczących, że choć należą, obecnie, do klasy średniej, to jest to klasa średnia „zapośredniczona”, ponieważ swoją pozycję klasową zawdzięczają partnerom dobrze zarabiającym poza akademią. Bez względu na sytuację osobistą, styl pracy awansujących społecznie badanych – ze względu na obciążenia i chęć dodatkowego zarobkowania – często odbiega od wyidealizowanego sposobu zgłębiania wiedzy, zorientowanego na samorozwój. Profesja akademicka przestaje być więc „powołaniem”, „przygodą” czy „intelektualną misją”, jak zakłada arystokratyczny model kariery, lecz jest jednym z wielu rodzajów prac możliwych do wykonywania. Niektórzy rozmówcy bagatelizowali swoje osiągnięcia i ze względu na niepewną sytuację zawodową zastanawiali się, czy starania o uzyskanie stopnia doktora, były w ogóle warte wysiłku. Biograficzne doświadczenie stawania się „nie-cudem” często wymagało zainicjowania procesu pojednania z samym sobą – na nowo zdefiniowania sytuacji i opisu własnej w niej roli. Biografie „normalnych cudów”, tymczasem, obejmują inny zestaw doświadczeń biograficznych, decydujący o tym, że naukowcy ci, nie czuli się wyjątkowi, pomimo przebycia obiektywnych dystansów, dzielących ich – w dzieciństwie – od klas dominujących lub kolegów z klasy średniej na późniejszych etapach ścieżki edukacyjno-zawodowej. „Normalność” należy przedstawić, przy tym, jako kontinuum, ponieważ niektóre ścieżki życiowe były bardziej „normalne” niż inne. Występowanie „normalnych cudów”

przeczy podstawowym Bourdiańskim tezom, że klasy niższe są najbardziej dotknięte inercją habitusu (histerezą), co powinno utrudniać im adaptację do bardziej legitymizowanego środowiska społecznego. Istnienie „normalnych cudów” sugeruje więc jedną z możliwych odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób można przerwać łańcuch reprodukcji społecznej. Te same procesy, które wzmagały przeświadczenie o marginalności własnego statusu u uczonych międzynarodowych, w tym przypadku łagodziły bowiem bariery wejścia do zawodu akademickiego, czyniąc go bardziej egalitarnym. Figura „normalnego cudu” odwołuje się do tej samej relatywności, którą Erving Goffman określał za pomocą oksymoronu „normalny dewiant”. „Normalne cuda” jest wyjątkowe, ponieważ przekroczyło granice klas społecznych, odnosząc po drodze znaczące sukcesy, ale pod pewnymi względami, wszyscy przedstawiciele pola akademickiego są wyjątkowi i podlegają konstruowanym społecznie i zmiennym w czasie regułom. Toteż „normalne cuda”, w swoich narracjach, rzadziej koncentrują się na trudnościach, które musieli pokonać na swojej „ścieżce”, co czynią ci badani, których można określić mianem Bourdiańskich „cudów” lub – sięgając po terminologię Allison Hurst – „klasowych renegatów”. W polskiej rzeczywistości awans społeczny, co pokazuje duże nagromadzenie biografii lepiej wpisujących się w model „normalnego cudu” lub „nie-cudu” niż klasycznego renegata, nie musi być szokiem, ponieważ struktura nie jest społecznie zamknięta, a środowisko akademickie od lat traci stopniowo, acz systematycznie, dawny prestiż symboliczny.

Artykuł pt. „Social class as a blessing in disguise? Beyond the deficit model in working-class and higher education studies” opublikowany w czasopiśmie „Equality, Diversity and Inclusion” podejmuje wątek zarysowany już w ogólnym opisie cyklu, na początku autoreferatu. Nawiązując do literatury na temat niedopasowania kulturowego w kontekście akademickim, argumentuję tu, że analizując zjawisko awansu społecznego należy wyjść poza „model niedoboru” i szczególną uwagę poświęcić pozytywnym, lecz rzadko omawianym, aspektom biograficznego doświadczenia awansu społecznego. Ukazując wyjątkowe atuty osób przekraczających granice klas społecznych, artykuł wpisuje się w literaturę na temat inkluzywnych uniwersytetów, której celem jest dostarczenie teoretycznych podstaw dla polityk otwierających szkolnictwo wyższe na osoby reprezentujące różne grupy mniejszościowe. Analiza wybranych biografii pokazuje bowiem, że nawet pochodzenie z klasy ludowej może być, w pewnych okolicznościach, rozumiane jako atut. Uczestnicy badań najczęściej opowiadali o korzyściach w postaci czynników, które nazywam „kapitałem nawigacyjnym”, „potencjałem rewolucyjnym”, „mądrością życiową” i odrębną „pedagogiką klasy robotniczej” (*working-class pedagogy*). Pierwsza z tych kategorii, kapitał nawigacyjny, została opisana po raz pierwszy przez Tarę Yosso w kontekście badań etnicznych, i oznacza umiejętność takiego manewrowania wśród instytucji społecznych, które pozwala nadrobić braki lub zniwelować przewagi konkurencyjne innych osób. W wywiadach kapitał nawigacyjny przejawiał się jako elastyczność i przedsiębiorczość, które pozwoliły akademikom wywodzącym się z klas ludowych nie polegać wyłącznie na środowisku akademickim. Dzięki ekonomicznemu niedostatkowi, którego badani doświadczali w dzieciństwie i okresie dojrzewania, byli oni lepiej przygotowani do radzenia sobie w neoliberalnym środowisku akademickim. Potencjał rewolucyjny uwidaczniał się zaś w tych momentach wywiadu, gdy badani podważali niektóre założenia akademickiej doxy. Pochodzenie z klasy ludowej może prowadzić do buntu, który w

środowisku akademickim nie zawsze ogranicza się do wytykania nierówności ekonomicznych, lecz może polegać na kwestionowaniu etyki pracy współstudentów, podkreślaniu uprzywilejowanego statusu osób posiadających znaczne zasoby różnych rodzajów kapitału lub podważaniu całej gry akademickiej poprzez odrzucenie niektórych stawek istniejących w tym polu (co badani robili, np. często krytykując system mechanicznej produkcji tekstów akademickich i kalkulacyjność niektórych kolegów wywodzących się z klas średnich). „Mądrość” to wątek, który wiązał się ze śladami dumy dostrzegalnymi w analizowanych narracjach. Badani uważali, a ich opinie uwiarygadniają różne szczegóły biograficzne, że trudne dzieciństwo wzmagало hart ich ducha, co przyczyniało się do wykształcenia specyficznego habitusu, który mógł prowadzić do większej dokładności czy odporności na nieprzewidywalność kariery akademickiej i niepowodzenia (choć jej rewersem był często brak wiary we własne umiejętności). „Pedagogika klasy robotniczej” to pojęcie zaczerpnięte z prac Teresy Crew, oznaczające innowacyjne podejście do nauczania oparte na doświadczeniach z dzieciństwa. Choć był to zdecydowanie najślabej zarysowany mechanizm, niektórzy badani wskazywali, że są odpowiedzialni za promowanie różnorodności i wspieranie mniej uprzywilejowanych studentów, dlatego że same musiały podjąć znaczny wysiłek, aby zyskać akceptację grupy dominującej.

Znaczenie cyklu dla socjologii szkolnictwa wyższego

Mit mobilności i mit merytokracji

Podsumowując znaczenie cyklu z punktu widzenia socjologii szkolnictwa wyższego, pomijając zreferowane dotąd ustalenia szczegółowe, podjęte przeze mnie badania nad statusem mniejszościowym pozwalają zaprzeczyć kilku powszechnym mitom. Jednym z nich jest przekonanie o jednoznacznie pozytywnym obrazie mobilności akademickiej. Moje ustalenia pokazują, że często jest ona motywowana prekarną sytuacją pracowników akademickich w krajach postsocjalistycznych, lecz również w USA i Europie Zachodniej. Mit merytokracji powoduje zaś, że klasa społeczna nie jest zwykle uwzględniana w analizach szkolnictwa wyższego jako kategoria rzekomo przestarzała lub irrelewantna, ani – inaczej niż w wielu krajach – nie stanowi kategorii statystycznej powszechnie wykorzystywanej w badaniach naukowych i komercyjnych. Przeprowadzone wywiady sugerują więc, że racji nie mają niektórzy publicyści, którzy często w bezkrytyczny sposób – w charakterze przykładu do naśladowania – przywołują modelowe kariery „zachodnich” uczonych (i Polaków, którzy pracują na „Zachodzie”). Dalecy od prawdy są również ci, którzy zdają się negować fakt, że rodzina z jakiej się wywodzimy, określa nasze szanse w ramach walk symbolicznych prowadzonych w polu akademickim.

Doświadczenie pracy w systemie półperyferyjnym a status mniejszościowy

Półperyferyjna pozycja polskiego systemu, którą doświadczenia przedstawiciele grup mniejszościowych pozwoliły lepiej zrozumieć i skonceptualizować (dzięki wyjściu poza perspektywę grupy dominującej), wpłynęła na losy tych dwóch grup w odmienny sposób. Jedna i druga grupa zetknęła się, w trakcie kariery akademickiej, z kulturą obcą: kulturą organizacyjną polskich uczelni, odmienną od kultury znanej z kraju pochodzenia, lub wzorcami kulturowymi

związanymi z pracą intelektualną, które nie były powszechne w domu rodzinnym. Choć, w przypadku moich badanych, proces asymilacji kulturowej zwykle kończył się sukcesem i w jednym i w drugim przypadku, droga która doń prowadziła była kręta. Na przeszkodzie stały nie tylko instytucjonalne wzorce stawania się akademikiem (np. nieznanomość jawnych i ukrytych reguł systemu), ale też problemy z którymi trzeba było się zmierzyć w trakcie wykonywania pracy. Doświadczenia biograficzne osób reprezentujących obie grupy pokazują, że wzór umiędzynarodowionej kariery naukowej, któremu wiele miejsca poświęca się w literaturze z zakresu socjologii szkolnictwa wyższego, posiada wiele lokalnych wcieleń, a kontekst krajowy pozostaje bardzo istotny w procesie badania przebiegu rozwoju zawodowego (pomimo częstych deklaracji, głównie ze strony przedstawicieli nauk ścisłych i przyrodniczych, kładących nacisk na unifikację tego wzorca). Interesującym rozwinięciem badań byłoby przebadanie ścieżek kariery tych osób, które nie odniosły podobnego sukcesu, w celu zbadania związków pomiędzy statusem mniejszościowym a wycofaniem się z życia akademickiego.

Umiędzynarodowienie i ekspansja szkolnictwa wyższego a status mniejszościowy

Ponadto, cykl artykułów pokazuje, w jaki sposób dwie wielkie przemiany polskiego systemu akademickiego: umiędzynarodowienie i ekspansja szkolnictwa wyższego, wpłynęły na analizowane biografie. Polityki mające na celu umiędzynarodowienie nauki zdawały się wiązać ze statusem mniejszościowym badanych uczonych w dwojaki sposób. Po pierwsze, w przypadku niektórych badanych (głównie pochodzących z USA, Wielkiej Brytanii oraz innych krajów, których symboliczna pozycja w globalnym systemie wytwarzania wiedzy jest wysoka), stanowiły one przewagę symboliczną. W przypadku niektórych biografii, dążenie systemu do umiędzynarodowienia, stwarzało unikatowe biograficzne szanse na zostanie akademikiem, podczas gdy w kraju pochodzenia prowadziło się zupełnie inną karierę. Miało to jednak swój rewers w postaci najbardziej widocznej, obok bariery językowej, oznaki statusu mniejszościowego – prekarnej sytuacji, w której dojeżdżający setki kilometrów uczeni pracowali na kilku uczelniach jednocześnie (w Polsce i zagranicą), co nie pozwalało im w pełni zintegrować się ze środowiskiem polskim, a jednocześnie znacząco ograniczało czas, który mogliby w innej sytuacji przeznaczyć na badania. Jednocześnie, zagraniczni naukowcy, będący w większości systemów akademickich uważani za dysponentów kapitału kulturowego, odgrywających kluczową rolę w procesie transferu wiedzy, poprzez różne opisane powyżej wymiary peryferyjności, upodabniali się do naukowców lokalnych. Stawali się, tym samym, grupą, której status mniejszościowy uwidaczniał się na poziomie globalnym, ponieważ nie byli oni w stanie uczestniczyć w międzynarodowych debatach i prowadzić badań interesujących uczonych poza krajem w którym pracowali. W ten sposób, musieli zmagać się nie tylko – podobnie jak zagraniczni naukowcy pracujący we Francji czy Norwegii – z barierą językową czy niezrozumieniem kultury organizacyjnej, lecz również geograficznymi wyobrażeniami na temat systemu, w którym pracowali, na równi z ich polskimi koleżankami i kolegami. Jednocześnie często nie mieli oni dostępu do kluczowych czasopism i książek, co skłaniało ich w stronę „kłusownictwa” i piractwa, w przedstawionym powyżej sensie. Dodatkowo, ze względu na warunki płacowe, z trudem mogli opłacić wydatki swoich „międzynarodowych dzieci”, a także podtrzymywać kontakty rodzinne i towarzyskie, z krajami które opuścili. W ten sposób ich status mniejszościowy należy rozpatrywać nie tylko z perspektywy lokalnej, lecz również w odniesieniu do szerszej, ponadnarodowej, społeczności uczonych. Ekspansja

szkolnictwa wyższego i związane z nią przemiany kultury akademickiej, spowodowały, że awans społeczny w warunkach polskich wydawał się nieco łatwiejszy niż w wysoce sformalizowanym systemie francuskim czy społecznie zamkniętym – zgodnie z tezą Davida Swartza – systemie amerykańskim. Jednocześnie, w przypadku przedstawicieli obu grup mniejszościowych, pojawiały się wątpliwości, czy warto było przechodzić tak daleką drogę, aby dojść do punktu, w którym się znajdowali. Nieatrakcyjne wynagrodzenie i dewaluacja dyplomów nasilały obawy zawodowe i niepewność dotyczącą obranej ścieżki życiowej w obu grupach – nie tylko, gdy ich prace badawcze były dotowane przez rodziny, co miało miejsce zarówno wśród awansujących i zagranicznych akademików. Uczeni wywodzący się z klas ludowych przypominali, pod tym względem, zagranicznych uczonych urodzonych w krajach, które borykały się z podobnymi (lub większymi problemami). Wielu uczestników badania miało jednak silniejsze wątpliwości, wynikające z historii kariery w systemach, które stwarzały lepsze możliwości – lub były jako takie postrzegane.

Podobieństwa statusów mniejszościowych

Poza wskazanymi wątpliwościami dotyczącymi zasadności prowadzenia kariery naukowej w Polsce (pomimo przeciwności), w obu grupach pojawił się problem poczucia wewnętrznego rozdwojenia związanego z akulturacją – powodowanego dostrzeganymi kontrastami pomiędzy kulturą pochodzenia a kulturą obcą. Podobnie jak zagraniczni naukowcy, osoby awansujące uważały, że aby sprostać standardom kultury akademickiej, muszą zrezygnować z części swojego dziedzictwa kulturowego, co poza nasilonym syndromem oszusta i innymi afektywnymi kosztami nienajlepszej sytuacji materialnej, było jedną z najczęściej omawianych konsekwencji obranej ścieżki zawodowej.

Powiązana konsekwencją – występującą w obu grupach – był wątek utraty kontaktów z rodziną. Wielu awansujących akademików dystansowało się od rodziny pochodzenia, której członkowie nie mogli zrozumieć ani dynamiki kariery naukowej, ani wyborów życiowych, które się z nią wiązały. Zagraniczni uczeni często musieli natomiast, w krótszej lub dłuższej perspektywie, rozluźnić kontakty rodzinne ze względu na dystans geograficzny lub koszt podróży. Pod tymi względami oba badane rodzaje statusu mniejszościowego wydają się być do siebie bardzo podobne.

Trzecim podobieństwem były powracające w obrębie cyklu wątki związane z zewnątrzsterownością i ograniczonym sprawstwem (m.in. niestandardowa droga do zawodu nauczyciela akademickiego, wykorzystywanie pozaakademickich umiejętności na uczelni, naruszanie powszechnie przyjętych założeń kultury organizacyjnej). Analiza biografii posiadaczy statusu mniejszościowego sugeruje, że ograniczoną rolę odgrywały w nich zinstytucjonalizowane wzorce normatywne (którym losy badanych zwykle się wymykały) oraz biograficzne plany działania, które, o ile w ogóle zostały zarysowane, radykalnie zmieniały się pod wpływem czynników losowych, takich jak poznanie znaczącego innego, np. partnera, który ułatwiał kontakt – z jedną bądź drugą – grupą dominującą. Tymczasem przeprowadzone wywiady pozwalają łączyć przynależność do kategorii mniejszościowej z dwoma kolejnymi strukturami procesowymi – w rozumieniu Fritza Schützego – trajektoriami cierpienia oraz metamorfozami, które wielokrotnie pojawiały się w analizowanym materiale.

Wreszcie, choć z różnych powodów, przedstawicielom obu grup towarzyszy często poczucie marginalizacji i niedoceny. Choć nie jest to wzorzec uniwersalny, ponieważ wielu akademików wywodzących się z klasy ludowej i zagranicznych uczonych, nie akcentowało różnic, inni problematyzowali te wydarzenia z życia zawodowego, które potęgowały poczucie obcości. Bycie osobą łączącą dwie kultury, a więc osobą „marginalną” w rozumieniu Roberta Parka, wymagało – oprócz stawiania czoła codziennym trudnościom półperyferyjnych akademików, dodatkowo pogodzenia się z byciem niewysłuchiwanym i niezauważanym, ze względu na najważniejszy z braków – niedostatek kapitału symbolicznego. Badani z obu grup wskazywali jednak również przewagi i przywileje osób będących „stałą” oraz konieczność nadrobienia „braków” kapitału kulturowego (m.in. kompetencje językowe, znajomość kanonu lektur) i kapitału społecznego (m.in. pomijanie przy obsadzaniu prestiżowych stanowisk, nieotrzymywanie korzystnych ofert współpracy). Przykładowo, język polski mógł być obcy jako *język obcy*, lecz również jako *niedostatecznie opanowany język ojczysty*. Obie grupy, w podobny sposób, doświadczały więc poczucia niedoboru kapitału lingwistycznego.

W tym skrótowym podsumowaniu nie można jednak pominąć jeszcze jednego podobieństwa – umiejętności badanych do przekształcania doświadczeń zdobytych na krętej drodze, którą przeszli ze względu na swoje pochodzenie etniczne lub społeczne, w akademicki atut. Choć historie życiowe zawierające takie strategie i sposoby samorozumienia, nie były częste (zwłaszcza w wywiadach „klasowych”), to właśnie one są najistotniejsze z punktu widzenia aplikacyjnego waloru prezentowanych badań.

Praktyczne implikacje badań

Pełniejsze omówienie praktycznych wniosków płynących z prowadzonych przeze mnie badań nie zawsze mogło znaleźć się w artykułach składających się na cykl (ze względu na profile czasopism oraz ograniczoną liczbę słów), choć niektóre artykuły zawierały sugestie dotyczące rozwiązań instytucjonalnych i polityk publicznych. Bardziej szczegółowo rozwijam te sugestie w dwóch publikacjach książkowych dostępnych w formule open Access: książce współautorskiej (K. Łuczaj, B. Bielska, O. Kurek-Ochmańska, J. Mucha, „Osiadłe ptaki. Urodzeni za granicą pracownicy polskich instytucji akademickich”, Kraków 2020) oraz książce autorskiej („The Biographical Experience of Entering the Academic Profession. Popular-Class Lecturers at the Post-Socialist University”, Łódź 2023), podsumowującej zwięźle wyniki projektu dotyczącego awansu społecznego. Choć pozycje te, ze względów formalnych, jako *książki*, nie mogły wejść w skład cyklu *artykułów*, omawiam tam, między innymi, praktyczne konsekwencje prowadzonych badań. Przyjęta przeze mnie strategia popularyzacji badań zakładała bowiem publikowanie szczegółowych wyników w formie artykułów, głównie (choć nie tylko) anglojęzycznych, które docierały do szerszego grona odbiorców, podczas gdy monografie stanowiły syntetyczne przedstawienie wyników badań połączone z rekomendacjami dla interesariuszy z obszaru szkolnictwa wyższego. Przeprowadzone badanie, które uwzględniało dwa odmienne – choć wyraźnie kształtujące kariery akademickie – rodzaje statusu mniejszościowego, stanowi zachętę do dalszej analizy systemu szkolnictwa wyższego z perspektywy grup mniejszościowych. Podczas gdy eksploracja nierówności związanych z płcią ma w polskich badaniach nad szkolnictwem wyższym dość długą tradycję, ciągle jeszcze

wiele tematów związanych z innymi rodzajami statusu mniejszościowego pozostaje słabo zgłębianych (m.in. związek niepełnosprawności z przebiegiem karier akademickich lub możliwości uwzględnienia neuroróżnorodności w planach kadrowych).

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Moje zainteresowania naukowe krystalizowały się od wczesnych lat studenckich. Będąc studentem filozofii oraz socjologii, szybko zdecydowałem, że interesują mnie badania empiryczne. Na drugim roku studiów socjologicznych napisałem swój pierwszy artykuł naukowy („Seksizm w reklamie a społeczne przyzwolenie”), który ukazał się w „Studiach Medioznawczych” w 2010 roku. Następnie prowadziłem – wspólnie z Karoliną Ćwiek-Rogalską i Magdaleną Hoły-Łuczaj – badania na temat twórców amatorskich napisów do seriali, których wyniki ukazały się m.in. w czasopiśmie „Babel. International Journal of Translation”. Zainteresowania medioznawcze rozwijam do dziś, choć nie jest to obecnie główny przedmiot moich badań. Tematyce medioznawczej poświęciłem jednak rozprawę doktorską („Gust estetyczny a reklama prasowa. Analiza kulturowa i ewolucjonistyczna na przykładzie Polski”). W pracy doktorskiej moje ówczesne badania medioznawcze łączyły się z zainteresowaniem tematyką socjologii kultury, ze szczególnym uwzględnieniem kultur klasowych i badań biograficznych. Tym ostatnim poświęciłem – nagrodzoną w konkursie „Diamenty AGH” – pracę licencjacką napisaną pod kierunkiem dr Katarzyny Leszczyńskiej, której fragmenty ukazały się w 2012 roku w „Studiach Socjologicznych” w formie artykułu „Biografie i tożsamości płciowe działaczek małopolskich młodzieżówek partyjnych”. W tym czasie otrzymałem szereg stypendiów, w tym trzykrotnie stypendium ministra za znaczące osiągnięcia naukowe oraz małopolskie stypendium „Sapare Auso”.

Moja praca magisterska z socjologii, której promotorem był prof. Janusz Mucha, dotyczyła tematyki klasowej, łączącej się z badaniami medioznawczymi. Badałem w niej recepcję seriali telewizyjnych przez kobiety zamieszkujące wsie popegeerowskie. W 2012 roku praca „Świat z drugiej strony ekranu. Kobiety wiejskie wobec kultury popularnej” została nagrodzona przez Polskie Towarzystwo Socjologiczne nagrodą im. Floriana Znanickiego (II stopnia), a rok później ukazała się na jej podstawie książka. W tym czasie zaczynały rozwijać się moje zainteresowania studiami migracyjnymi oraz socjologią szkolnictwa wyższego. Na zaproszenie prof. Muchy wziąłem udział w projekcie dotyczącym urodzonych za granicą wykładowców akademickich w Krakowie, a później zacząłem rozwijać własne badania z zakresu migracji osób o wysokich kwalifikacjach (pracownicy akademicy, lekarze). Przedstawiony do oceny cykl publikacji jest wypadkową moich zainteresowań z zakresu studiów migracyjnych, socjologią nauki i socjologią kultury.

Na każdym etapie kariery, w trakcie pracy w Krakowie, Rzeszowie i Łodzi, pozyskiwałem zewnętrzne środki na badania, np. dzięki grantom Preludium (2012/07/N/HS6/00469) i Sonata z NCN (UMO-2019/35/D/HS6/00169), grantowi Dialog z MNiSW (0142/DLG/2017/10), Grantowi Interwencyjnemu NAWA (BPN/GIN/2022/1/00106) oraz w mniejszym stopniu

dzięki dofinansowaniom celowym ze środków jednostek, gdzie studiowałem i pracowałem wcześniej.

Pierwszy pozyskany samodzielnie grant badawczy (projekt Preludium pt. „Gust estetyczny a reklama prasowa. Analiza kulturowa i ewolucjonistyczna na przykładzie Polski”) pozwolił mi przeprowadzić badania na potrzeby mojej rozprawy doktorskiej. To pierwsze przedsięwzięcie, realizowane dzięki wsparciu Promotora mojej rozprawy, pozwoliło mi zrozumieć specyfikę pracy grantowej i kierować samodzielnie kolejnymi projektami. W 2017 roku otrzymałem grant Dialog przyznawany przez ówczesne Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, który kierowany przeze mnie zespół realizował przez następne dwa lata. Projekt nosił tytuł „Zagraniczni uczeni w Polsce: motywacje, trajektorie życiowe oraz potencjał naukowy”. Realizacja projektu umożliwiła zespołowi wykonanie ogólnopolskich badań jakościowych z udziałem urodzonych za granicą pracowników polskich instytucji naukowych. Projekt był rozwinięciem mojej współpracy z prof. Januszem Muchą, z którego inspiracji opracowaliśmy wcześniej studium przypadku urodzonych za granicą naukowców, pracujących w Krakowie. W trakcie realizacji ogólnopolskiego projektu uzyskaliśmy pogłębioną wiedzę o motywacjach wyboru Polski jako kraju do pracy i zamieszkania. Analizowaliśmy doświadczenia życiowe naszych rozmówców i związek procesów migracyjnych z ich życiem rodzinnym. Dociekaliśmy problemów, warunków i barier związanych z pracą badawczo-dydaktyczną w Polsce. Interesowało nas również uchwycenie różnic w doświadczaniu migracji pomiędzy kobietami a mężczyznami. Staraliśmy się zagłębić w tematykę aktywności badawczej i potencjału naukowego naszych rozmówców. Nakreśliliśmy ich wkład w rozwój, „modernizację” i umiędzynarodowienie polskiej nauki. Między innymi dzięki efektom publikacyjnym tego projektu otrzymałem, w 2019 roku, stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców.

W latach 2020-2023 kierowałem grantem Sonata pt. „Naukowcy mobilni kulturowo? Doświadczenie awansu społecznego w perspektywie narracyjnej”. Przedmiotem zainteresowania zespołu – składającego się z dwójga bardziej doświadczonych badaczy, doktorantki, studentki oraz grona współpracowników – były narracje dotyczące awansu społecznego pracowników polskich uczelni. Główny cel badania stanowiła analiza ścieżek kariery zawodowej osób pochodzących z klasy ludowej (w rozumieniu Pierre’a Bourdieu), które znalazły zatrudnienie na stanowiskach badawczych i dydaktycznych. Zespół analizował m.in. w jaki sposób kultura pochodzenia (rodzina, wczesna socjalizacja) i kultura docelowa (obecne kręgi społeczne) wiązały się z praktykami, w które angażowali się badani, dobrami, które konsumowali lub wartościami, które wyznawali.

Od stycznia 2023 roku kieruję międzynarodowym zespołem realizującym projekt „Doświadczenia przyjmowania ukraińskich uchodźców we własnym domu. Socjologiczna analiza fenomenu polskiej gościnności”, finansowany z Grantu Interwencyjnego NAWA. Celem tego projektu jest zbadanie fenomenu zjawiska goszczenia migrantów przymusowych z Ukrainy (uchodźców – w znaczeniu społecznym, choć nie prawnym) w polskich domach po wybuchu wojny w Ukrainie 24 lutego 2022 roku. Badania służą wyjaśnieniu uwarunkowań zamieszkiwania uchodźczyń i uchodźców w prywatnych domach i mieszkaniach, próbując ukazać złożoność mikrodynamiki relacji goszczących i goszczonych. Ich celem jest także

wypracowanie rozwiązań (rekomendacji), które mogą być przydatne dla podmiotów i osób, zajmujących się wsparciem osób uciekających przed wojną. Projekt jest realizowany we współpracy badaczy i badaczek: Uniwersytetu Łódzkiego, Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, N.V. Karazin Kharkiv National University z Ukrainy, Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Université de Montréal.

Doświadczenie badawcze zdobywałem nie tylko w badaniach własnych, lecz również w projektach, których byłem wykonawcą. Od wczesnych lat studiów angażowałem się w realizację badań terenowych w ramach projektów realizowanych w Akademii Górniczo-Hutniczej, m.in. „Kondycja ostatniej parafii neounickiej w Polsce” (kierownik projektu: prof. Zbigniew Pasek), „Warunki życia i aktywność społeczna studentów niepełnosprawnych AGH” (kierowniczka projektu: prof. Barbara Gąciarz), „Od kompleksowej diagnozy sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce do nowego modelu polityki społecznej wobec niepełnosprawności” (kierowniczka projektu: prof. Barbara Gąciarz). W ramach tych projektów realizowałem wywiady, badania sondażowe, analizy dokumentów, obserwacje. Jako doktorant zostałem członkiem zespołu realizującego w Polskiej Akademii Nauk projekt „Rodziny z wyboru w Polsce” (kierowniczka: prof. Joanna Mizelińska). Do moich obowiązków należało m.in. prowadzenie wywiadów fokusowych, wywiadów biograficznych oraz 30-dniowe badanie etnograficzne rodziny, z którą zamieszkałem. Obecnie jestem zaś członkiem zespołu realizującego, pod kierunkiem prof. Kai Kaźmierskiej, projekt pt. „Post-transformacja w perspektywie doświadczeń biograficznych osób urodzonych w latach 1980-2005. Analiza socjologiczna” (grant OPUS), co pozwala mi rozwijać kompetencje w zakresie prowadzenia i analizy autobiograficznych wywiadów narracyjnych.

Umiejętności badawcze doskonaliłem również dzięki współpracy z Narodowym Centrum Kultury (m.in. obserwacje uczestniczące w ramach badań poświęconych obchodom Święta Niepodległości), Małopolskim Instytutem Kultury (m.in. projekty „Partycypacyjne zarządzanie w lokalnych instytucjach kultury a profile uczestnictwa w kulturze” oraz „Kultura miejska. Węzły i przepływy”) oraz Międzynarodowym Domem Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu (ewaluacja projektu „Prawa człowieka zaczynają się od praw dzieci i młodzieży” realizowanego ze środków fundacji „Erinnerung, Verantwortung und Zukunft”).

Oprócz doświadczenia zebranego w Polsce na różnych etapach kariery naukowej, posiadam również doświadczenie badawcze zdobywane w ośrodkach zagranicznych. Jeszcze w czasie studiów doktoranckich, dzięki stypendium the Ryoichi Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund Award oraz Stypendium Projektu „Society-Environment-Technology”, mogłem odbyć wizytę studyjną na University of New Mexico w Stanach Zjednoczonych, realizując tam – we współpracy z prof. Randym Thornhillem – projekt komplementarny wobec badań prowadzonych na potrzeby mojej rozprawy doktorskiej.

W 2018 roku spędziłem cztery miesiące jako badacz wizytujący w Instytucie Socjologii Słowackiej Akademii Nauk, dzięki stypendium Slovak National Scholarship Programme (SAIA). Rezultatem, prowadzonego wspólnie z drem Miloslavem Bahną, projektu „Slovakia in the World of Circulating Brains. The Analysis of professional and cultural functioning of foreign academics in the Slovak system of knowledge production”, były dwa – oparte na analizie statystycznej – artykuły, które uzupełniają cykl publikacji przedstawiony do oceny.

Rok akademicki 2020/2021 spędziłem jako badacz wizytujący na Wydziale Edukacji Uniwersytetu Cambridge. We współpracy z prof. Susan Robertson, realizowałem tam projekt pt. „The Polish Scholar in Europe and America. After-Crisis Perspectives”, opierający się na serii wywiadów z urodzonymi w Polsce naukowcami, którzy pracowali w Wielkiej Brytanii i USA (wywiady często miały formę zdalną, ze względu na pandemię). W trakcie pobytu w Cambridge badałem kariery zawodowe osób, które zdecydowały się wyjechać z Polski do Wielkiej Brytanii lub Stanów Zjednoczonych, czyli krajów powszechnie uważanych za „ziemię obiecaną” dla naukowców. Było to interdyscyplinarne badanie łączące elementy socjologii szkolnictwa wyższego, studiów nad migracjami oraz geografii społecznej. Drobiazgowa analiza wypowiedzi badanych pozwoliła podważyć dwa założenia często milcząco przyjmowane w dyskursie publicznym. Po pierwsze, wyjazd na Zachód, choć zazwyczaj oceniany pozytywnie, wiązał się często z trudnymi doświadczeniami: poczuciem alienacji, a także konieczności akceptacji, przynajmniej na początku, niższego standardu życia niż ten, do którego badani przywykli. Po drugie, niektóre osoby, którym udało się znaleźć pracę w Wielkiej Brytanii (choć nie w Stanach Zjednoczonych), często podążały dość nietypową ścieżką kariery. Wyjechały za granicę, podejmując prace niewykwalifikowane, aby dopiero po czasie podjąć pracę akademicką. Zagadnienia te są bardzo ważne z punktu widzenia polityki naukowej, ponieważ zrozumienie optyki, którą kierują się migranci naukowcy może pomóc kształtować dobre relacje z diasporą naukową oraz pomóc w powrocie tym, którzy chcą i mogą to zrobić. Materiał zgromadzony w ramach pobytu w Cambridge został opublikowany jedynie częściowo. Jestem w trakcie jego opracowywania, ponieważ wiąże się on z planami naukowymi na okres po zamknięciu cyklu artykułów napisanych z myślą o procedurze ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

Z projektem dotyczącym diaspory intelektualnej wiązał się również mój ostatni staż, który miał miejsce w Russian, East European, and Eurasian Center na University of Illinois Urbana-Champaign, dzięki otrzymaniu Open Research Laboratory Associateship wiosną 2022 roku. Dzięki niemu zrealizowałem kwerendy biblioteczne, spotkania robocze z archiwistami oraz brałem udział w seminariach (online ze względu na obostrzenia pandemiczne). Realizacja badań pilotażowych pt. „Intellectual Migration from Eastern Europe to the U.S. and the U.K. – biographical research” stanowiła przygotowanie do rozpoczęcia nowego projektu badawczego, poświęconego historii i terażniejszości członków polskiej diaspory intelektualnej w USA i Wielkiej Brytanii. Obecnie jestem na etapie aplikowania o środki na ten cel.

Moja dotychczasowa aktywność badawcza pozwoliła mi opublikować prace, które weszły do tego cyklu oraz szereg innych opracowań. Według stanu na 2 stycznia 2024 roku, baza Web of Knowledge indeksuje 24 moje prace (co dotąd przełożyło się na 60 cytowań), Scopus – 32 (co przełożyło się na 102 cytowania), a Google Scholar – 94 (co przełożyło się na 323 cytowania) – w ostatnim przypadku uwzględniono wszystkie dostępne publikacje, w tym recenzyjne.

W 2019 roku zostałem wybrany na członka Komitetu Badań nad Migracjami Polskiej Akademii Nauk. Obecnie sprawuję tę funkcję również w kolejnej kadencji, która rozpoczęła się w listopadzie 2023 roku. W ramach prac Komitetu corocznie organizuję sesje tematyczne związane z problematyką moich zainteresowań (m.in. migracje osób o wysokich kwalifikacjach, migracje w obliczu wojny). W środowisku KBnM PAN reprezentuję „Studia

Migracyjne-Przegląd Polonijny”, gdzie pełnię funkcję Sekretarza Redakcji odpowiedzialnego, m.in. za wstępną ocenę nadesłanych maszynopisów oraz koordynację procesu recenzyjnego.

Od momentu obrony doktoratu jestem recenzentem opiniującym maszynopisy nadesłane do czasopism krajowych (m.in. „Kultura i Społeczeństwo”, „Przegląd Socjologii Jakościowej”, „Władza Sądzenia”, „Edukacja Etyczna”, „Studia Humanistyczne AGH”, „Social Communication”, „Prace i Studia Geograficzne”) i zagranicznych (m.in. „Higher Education”, „International Journal of Educational Management”, „Studies in Higher Education”, „Journal of Intercultural Studies”, „Globalisation, Societies and Education”, „Slovak Sociological Review”). Opiniowałem również pozycje mające ukazać się w serii Routledge Studies on Global Student Mobility. Recenzowałem ponadto aplikacje grantowe w ramach unijnego programu COST (European Cooperation in Science and Technology) oraz prace magisterskie nadesłane na konkurs Polskiego Towarzystwa Genderowego.

Po obronie doktoratu występowałem, w charakterze zaproszonego gościa, na wydarzeniach popularyzujących badania socjologiczne na uniwersytetach w Polsce, Stanach Zjednoczonych oraz Niemczech. W 2020 wystąpiłem na seminarium Oddziału Zielonogórskiego PTS z referatem pt. „Doznawanie klasy w perspektywie indywidualnej. Awans społeczny a doświadczenia kulturowe”. W 2021 roku wygłosiłem referat pt. „Poland as an academic periphery? Insights from a qualitative study of foreign-born faculty” na otwartym spotkaniu Scholarly Communication Research Group (Poznań). W tym samym roku, również w formie wirtualnej, gościłem na otwartym spotkaniu organizowanym przez the Chair of Social Studies of Science and Technology na Technische Universität Berlin z wystąpieniem „COVID-19 and International Academic Migration. The case of Polish academics in the UK and the US”. W 2022 roku popularyzowałem wyniki moich badań na dwóch amerykańskich uczelniach: University of South Carolina Upstate (wystąpienie: „Global Perspectives on Social Class and Geography in Academia: Inequalities Matter”) oraz Morgan State University (wystąpienie: „Critical Perspectives on Student Mobility and International Faculty in Higher Education”). W listopadzie 2022 r. gościłem zaś, przez tydzień, na Ludovika-University of Public Service w Budapeszcie, gdzie wygłosiłem serię wykładów dla pracowników, studentów i szerszego otoczenia społecznego uczelni, w tym wykład „Symbolic boundaries and internationalization of Polish academia”.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Osiągnięcia dydaktyczne

W czasie stażu dydaktycznego na Wydziale Humanistycznym AGH w Krakowie, na piątym roku studiów socjologicznych (rok akademicki 2011/2012) prowadziłem zajęcia dydaktyczne z przedmiotów takich jak: Elementy socjologii (na kierunku Informatyka), Przygotowanie i realizacja projektu badawczego, Wstęp do kulturoznawstwa, Współczesne teorie socjologiczne. W trakcie studiów doktoranckich w Instytucie Socjologii UJ, prowadziłem zajęcia z Historii socjologii. W trakcie zatrudnienia w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie wykładałem, między innymi, następujące przedmioty: Metodologia badań,

Socjologia (j. polski i angielski), Nauka o komunikowaniu. Odbiłem też szereg szkoleń podnoszących moje kompetencje dydaktyczne, m.in. szkolenia świadomościowe na temat niepełnosprawności. Byłem promotorem prac dyplomowych studentów Dziennikarstwa, Grafiki komputerowej oraz Psychologii w zarządzaniu. Byłem również współopiekunem „Koła Naukowego Marketingu” (gdzie wykorzystywałem moje pozaakademickie kompetencje). Artykuły moich wyróżniających się studentów zostały opublikowane w formie artykułów naukowych w „Studiach Socjologicznych” i „Zeszytach Prasoznawczych”.

W latach 2022-2023 byłem też polskim konsultantem („Professeur superviseur à établissement international”) projektu badawczego „Incertitude en route vers l’asile” Anastasii Mykolenko, doktorantki Université de Montréal. Regularnie uczestniczę też w wymianie naukowej w ramach programu Erasmus+, w ramach którego przygotowywałem wykłady dla studentów z Niemiec i Turcji, a w tegorocznej edycji będę prowadził zajęcia dla studentów bułgarskich.

Osiągnięcia organizacyjne

Przed obroną rozprawy doktorskiej byłem aktywnym członkiem Stowarzyszenia Naukowego Collegium Invisible, w ramach którego – oprócz korzystania z tutorialu – współorganizowałem wydarzenia naukowe. Byłem m.in. współorganizatorem Szkoły Letniej Collegium Invisible (2009), w której uczestniczyli szczególnie uzdolnieni licealiści. Swoją współpracę ze Stowarzyszeniem wznowiłem wiosną 2022 roku, gdy po rosyjskiej agresji na Ukrainę objąłem mentoringiem ukraińską studentkę socjologii – uczestniczkę Projektu Fleck.

Jestem członkiem International Sociological Association, European Sociological Association oraz Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. W latach 2016-2018 byłem członkiem Komisji Rewizyjnej Oddziału Krakowskiego PTS.

W latach 2016-2018 pełniłem funkcję Kierownika Zespołu ds. Badań Edukacyjnych Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie. Odpowiadałem za projektowanie i realizację szeregu badań, jakościowych i ilościowych, dotyczących różnych aspektów funkcjonowania uczelni wyższej oraz jej promocji.

Od 2020 roku jestem członkiem Rady Redakcyjnej czasopisma „International Journal of Contemporary Management”. Od 2021 roku jestem Sekretarzem Redakcji czasopisma „Studia Migracyjne-Przegląd Polonijny”.

Osiągnięcia popularyzujące naukę

Współorganizowałem lub uczestniczyłem jako dyskutant w wydarzeniach promujących wydanie klasycznych książek takich jak „Uwikłani w płęć” J. Butler (udział w dyskusji panelowej, Białystok 2008), czy „Narodziny klasy kreatywnej” R. Floridy (organizacja spotkania na zlecenie Narodowego Centrum Kultury, Kraków 2010), a także autorów polskich, m.in. „Goodbye Mr. Postmodernism. Teorie społeczne myślicieli późnej lewicy” B. Kuźniarza (moderacja spotkania organizowanego przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej, Warszawa 2011), „Kto, jak nie my? Wspólnota i działanie na Dworcu Głównym we Wrocławiu” (udział w dyskusji panelowej, Wrocław 2023).

Wyniki moich badań były prezentowane w mediach (m.in. tygodnik Polityka¹, Gazeta Wyborcza²) oraz licznych audycjach radiowych (m.in. Polskie Radio Czwórka, Radio Kraków, Radio Via, Radio Rzeszów), a w pełniejszej formie omawiane w portalach i czasopismach branżowych takich jak Times Higher Education (D. Matthews, „Eastern Europe draws 'dart-throw' academics from overseas”³), Magazyn Kontakt (S. Krawczyk, wywiad „Łuczaj: Możemy sprawić, żeby na uczelniach była większa równość”, 2022⁴), czy blog „Everyday Sociology”⁵. Publikowałem również artykuły popularnonaukowe w „Forum Akademickim” (K. Łuczaj, „Polskie atuty. Urodzeni za granicą pracownicy polskich uczelni – co ich sytuacja mówi o stanie naszego szkolnictwa wyższego?”, 2019⁶) oraz blogu „Working-class Perspectives” (mini esej „Working-class Academics in Poland: Translating working-class studies into the post-communist context”⁷, 2022).

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

.....
(podpis wnioskodawcy)

¹ J. Błaszczak, Tłumacze zaprzysięgli. „Polityka” 22/2013 z dnia 27.05.2013, s. 92.

² W. Orliński, Bajki dla lemingów i swojaków, czyli lokowanie produktu w polskich filmach i serialach, <https://wyborcza.pl/duzyformat/7,127290,20054540,bajki-dla-lemingow-i-swojakow-czyli-lokowanie-produktu-w-polskich.html>

³ <https://www.timeshighereducation.com/news/eastern-europe-draws-dart-throw-academics-overseas>

⁴ <https://magazynkontakt.pl/luczaj-mozemy-sprawic-zeby-na-uczelniach-byla-wieksza-rownosc/>

⁵ <https://www.everydaysociologyblog.com/2022/07/class-and-geographic-mobility-in-academia-global-perspectives-on-class-cultural-mismatch-and-linguis.html#more>

⁶ <https://prenumeruj.forumakademickie.pl/fa/2019/07-08/polskie-atuty/>

⁷ <https://workingclassstudies.wordpress.com/2022/08/22/working-class-academics-in-poland-translating-working-class-studies-into-the-post-communist-context/>

Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny

I. WYKAZ OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH ALBO ARTYSTYCZNYCH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1. PKT 2 USTAWY

- ~~1. Monografia naukowa, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a ustawy; lub~~
2. Cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2b ustawy; lub
- ~~3. Wykaz zrealizowanych oryginalnych osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych lub artystycznych, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2c ustawy.~~

Cykl pt. „Kariery akademickie a status mniejszościowy. Analiza biografii migracyjnych i trajektorii klasowych” (lista opublikowanych artykułów w według daty ostatecznego przypisania do numeru, która różni się od daty akceptacji artykułu i chronologii opracowywania materiału)

Po uzyskaniu stopnia doktora:

1. Łuczaj, K. (2019). Foreign-Born Scholars in Central Europe: a Planned Strategy or a “Dart Throw”? **Journal of Higher Education Policy and Management** 42: 602-616,
2. Łuczaj, K. (2020). Conceptualising the academic periphery: the case of Eastern European academic systems. **Globalisation, Societies and Education** 18: 511-527.
3. Łuczaj, K., Hoły-Łuczaj, M. (2020). How Academics outside Global Research Centers Challenge Limitations in Access to Scholarly Literature. **Portal. Libraries and the Academy** 20: 715-731.
4. Kurek-Ochmańska, O., Łuczaj, K. (2021). Are you crazy? Why are you going to Poland?’ Migration of Western Scholars to Academic Peripheries. **Geoforum** 119: 102-110.
5. Łuczaj, K., Kurek-Ochmańska, O. (2021). Institutional motivations for hiring international academics in Poland. **International Journal of Educational Management** 35: 1347-1360.
6. Łuczaj, K. (2021). Doznawanie klasy w perspektywie mikrosocjologicznej. Przypadek pracowników naukowych. **Przegląd Socjologii Jakościowej** 17: 6-25.
7. Łuczaj, K. (2022). Overworked and Underpaid: Why Foreign-Born Academics in Central Europe Cannot Focus on Innovative Research and Quality Teaching. **Higher Education Policy** 35: 42-62.
8. Łuczaj, K., Leonowicz-Bukała, I., Kurek-Ochmańska (2022). Creative class in the borderlands? The case of commuting scholars in Poland. **Creativity Studies** 15: 246–262.
9. Łuczaj, K., Leonowicz-Bukała, I., Kurek-Ochmańska (2022). English as a lingua franca? The limits of everyday English-language communication in Polish academia. **English for Specific Purposes** 66, pp. 3-16.
10. Łuczaj, K. (2023). Academic Migration to Poland: Policies and Paradoxes. **Science, Technology and Society**, 28(1), 88-107.

11. Łuczaj, K. (2023). Social class as a blessing in disguise? Beyond the deficit model in working-class and higher education studies. **Equality, Diversity and Inclusion** 42: 193-209.
12. Łuczaj, K. (2023). The Less Miraculous. Conceptualising social mobility in post-communist academia. **Pedagogy, Culture & Society**. DOI: 10.1080/14681366.2023.2244962
13. Łuczaj, K. (2023). Upwardly Mobile Biographies. An analysis of turning points in the careers of working-class faculty. **Advances in Life Course Research** 56: 1-11.

W przypadku prac dwu- lub wieloautorских zaleca się złożenie oświadczenia przez habilitanta oraz współautorów wskazujące na ich merytoryczny (a NIE procentowy) wkład w powstanie każdej pracy [np. twórca hipotezy badawczej, pomysłodawca badań, wykonanie specyficznych badań (np. przeprowadzenie konkretnych doświadczeń, opracowanie i zebranie ankiet, itp.), wykonanie analizy wyników, przygotowanie manuskryptu artykułu, i inne]. Określenie wkładu danego autora, w tym habilitanta, powinno być na tyle precyzyjne, aby umożliwić dokładną ocenę jego udziału i roli w powstaniu każdej pracy.

Stosowne oświadczenia zostały załączone do wniosku.

II. WYKAZ AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ ALBO ARTYSTYCZNEJ

1. Wykaz opublikowanych monografii naukowych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.1).

Po uzyskaniu stopnia doktora:

Łuczaj, K. (2023) *The Biographical Experience of Entering the Academic Profession. Popular-Class Lecturers at the Post-Socialist University*. Łódź: **Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego**, ss. 148 (pozycja niewymieniona w punkcie I.1)

Łuczaj, K., Bielska B., Kurek-Ochmańska O., Mucha J. (2020) *Osiadłe ptaki. Urodzeni za granicą pracownicy polskich instytucji akademickich*. Kraków: **Wydawnictwa AGH**, ss. 182. (pozycja niewymieniona w punkcie I.1)

Mucha, J., Łuczaj, K. (2018) *Polska w świecie krążących umysłów. Zagraniczni pracownicy naukowo-dydaktyczni na uczelniach krakowskich*. Warszawa: **Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego**, ss. 269. (pozycja niewymieniona w punkcie I.1)

Przed uzyskaniem stopnia doktora (lub mających bezpośredni związek z rozprawą doktorską):

Łuczaj, K. (2016) *Współczesna polska reklama prasowa: co mówią reklamy, ich twórcy i odbiorcy*. Kraków: **Nomos**, ss. 369. (pozycja niewymieniona w punkcie I.1 będąca bezpośrednim rezultatem badań doktorskich)

Łuczaj, K. (2013) *Świat z drugiej strony ekranu. Studium recepcji treści kultury popularnej przez kobiety wiejskie*. Kraków: **Libron**, ss. 204. (pozycja niewymieniona w punkcie I.1, opublikowana przed uzyskaniem stopnia doktora)

2. Wykaz opublikowanych rozdziałów w monografiach naukowych.

Po uzyskaniu stopnia doktora:

Łuczaj, K. (2023). *How Do Geographical Imaginaries Shape Academic Migration to Global Centres and Peripheries?*. W: R. Bolgov (red.) *Proceedings of Topical Issues in International Political Geography*. TIPG 2021. Springer Geography. Springer, Cham.

Łuczaj, K., Struck-Peregończyk, M. (2022). *Communicating diversity: gender, disability, race, and social class at Polish universities after 1989*. W: S. Gawroński, M. Szewczyk, Ł. Bis (red.). *Social and marketing communication in education and didactics. International experiences*. **Wydawnictwo Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania**, ss. 21-36.

Łuczaj, K., Kurek-Ochmańska, O. Rozmus, A. (2022). *Managing the Pandemic: Perspectives of Campus Administrative Staff at a University in Poland*. W: Krishna Bista, Ryan M. Allen, Roy Y. Chan (red.), *Impacts of COVID-19 on International Students and the Future of Student Mobility*. New York: **Routledge**, pp. 79-90.

Łuczaj, K., Bahna, M. (2021). International Scholars in Academic Semi-Peripheries. A Sign of Research Excellence or a Remedy for Staff Shortages?. W: Chris R. Glass, Krishna Bista, Xi Lin (red.), The Experiences of International Faculty in Institutions of Higher Education. New York: **Routledge**, pp. 121-134.

Hoły-Łuczaj, M., Łuczaj, K. (2019). Nowe bohaterki medialnej rzeczywistości filmów dla dzieci. W: M. Bogunia-Borowska (red.), Współczesny świat dziecka. Media i konsumpcja, Kraków: **Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego**, pp. 161-178.

Łuczaj, K., Kaczorowski, K. (2019). Rozwijanie wyobraźni socjologicznej pokoleń. Janusz Mucha jako nauczyciel. W: Łukasz Krzyżowski, Katarzyna Leszczyńska, Maria Szmeja (red.) Wyobrażone, przeżyte i przedstawione. Księga jubileuszowa dla Profesora Janusza Muchy. Kraków: **Nomos**, pp. 21-39.

Przed uzyskaniem stopnia doktora:

Mucha, J., Łuczaj, K. (2014). O sposobach badania międzynarodowych migracji uczonych. W: Dariusz Niedźwiedzki (red.), Kultura, tożsamość i integracja europejska. Księga jubileuszowa na 60-lecie urodzin Zdzisława Macha, Kraków: **Nomos**, pp. 270-282.

Mucha, J., Łuczaj, K. (2013). O teorii społecznej, teorii socjologicznej oraz ich praktykowaniu i nauczaniu. [wstęp do:] Patrick Baert i Filipe Carreira da Silva, Teoria społeczna w XX wieku i dzisiaj, Kraków: **Nomos**, ss. IX-XXI.

Łuczaj, K. (2011). Tożsamość ponowoczesna – przemiany tożsamości jednostki w społeczeństwie informacyjnym. W: Łucja Kaprańska (red.). Kulturowe aspekty społeczeństwa informacyjnego. Łódź: **Printpap**, ss. 37-57.

3. Wykaz członkostwa w redakcjach naukowych monografii.

Przed uzyskaniem stopnia doktora:

Łuczaj, K., Kaczorowski, K. (red.) (2011) Polska socjologia wczoraj i dziś. Młodzi socjologowie wobec problemów tradycji i teraźniejszości. Kraków: **Wydawnictwa AGH**, ss. 116.

4. Wykaz opublikowanych artykułów w czasopismach naukowych – publikacje wchodzące w skład cyklu zostały wyraźnie zaznaczone (opis słowny oraz podkreślenie), pozostałe nie zostały wymienione w punkcie I.2.

Po uzyskaniu stopnia doktora:

1. Łuczaj K. (2023). Multifaceted Hospitality. The Micro-Dynamics of Host–Guest Relations in Polish Homes after 24 February 2022. **Central and Eastern European Migration Review** (online first): 1-21. DOI: 10.54667/ceemr.2023.19
2. E. Tobiasiewicz, K. Łuczaj (2023). „Hakowanie systemu”. O mobilizowaniu zasobów i strategiach działań akademików wywodzących się z klas ludowych. **Człowiek i Społeczeństwo** LVI: 133-161.

3. Łuczaj, K. (2023). Upwardly Mobile Biographies. An analysis of turning points in the careers of working-class faculty. **Advances in Life Course Research** 56: 1-11. (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
4. Łuczaj, K. (2023). Social class as a blessing in disguise? Beyond the deficit model in working-class and higher education studies. **Equality, Diversity and Inclusion** 42: 193-209. (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
5. Łuczaj, K., M. Hoły-Łuczaj (2023). International Academics in the Peripheries. A qualitative meta-analysis across fifteen countries. **International Studies in Sociology of Education** 32: 1126-1151.
6. Łuczaj, K. (2023). The Less Miraculous. Conceptualising social mobility in post-communist academia. **Pedagogy, Culture & Society**. DOI: 10.1080/14681366.2023.2244962 (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
7. Łuczaj, K. (2023). Jak nazwać awans klasowy w warunkach akademickich? Studium z potocznej socjologii etykietowania. **Studia Krytyczne** 11: 41–64.
8. Kurek-Ochmańska, O., Struck-Peregończyk, M., Leonowicz-Bukała, I. Łuczaj, K. (2023). Lekarz potrzebny od zaraz? Wizerunek medialny zagranicznych medyków w polskiej prasie. **Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny**, 1: 71–94.
9. Dolińska, A. Łuczaj, K., Kurek-Ochmańska, O. (2022). Metoda biograficzna w kontekście badań jakościowych realizowanych zdalnie – możliwości, ograniczenia i aspekty etyczne. **Przegląd Socjologiczny** 1: 61-84.
10. Łuczaj, K., Leonowicz-Bukała, I., Kurek-Ochmańska (2022). Creative class in the borderlands? The case of commuting scholars in Poland. **Creativity Studies** 15: 246–262. (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
11. Łuczaj, K., Leonowicz-Bukała, I., Kurek-Ochmańska (2022). English as a lingua franca? The limits of everyday English-language communication in Polish academia. **English for Specific Purposes** 66, pp. 3-16. (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
12. Mikrut, S., Łuczaj, K. (2023) Syndrom oszusta jako składowa doświadczenia awansu społecznego, **Studia Socjologiczne** 2: 81-109.
13. Łuczaj, K. (2022). Overworked and Underpaid: Why Foreign-Born Academics in Central Europe Cannot Focus on Innovative Research and Quality Teaching. **Higher Education Policy** 35: 42-62 (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
14. Łuczaj, K. (2022). Foreign-Born Scholars and Academic Entrepreneurship in Eastern Europe. **Journal of Knowledge Economy** 13, 1-23.
15. Łuczaj, K. (2022). Academic Migration to Poland: Policies and Paradoxes. **Science, Technology & Society** 28: 88-107. (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
16. Bielska, B., Kurek-Ochmańska, O., Łuczaj, K. (2021). Jak badać wysoko wykwalifikowanych migrantów? Praktyczne wskazówki metodologiczne. **Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny** 1: 125–148.
17. Łuczaj, K., Kurek-Ochmańska, O. (2021). Institutional motivations for hiring international academics in Poland. **International Journal of Educational Management** 35: 1347-1360. (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
18. Łuczaj, K., Kurek-Ochmańska, O. (2021). Kariera akademicka „z przypadku”? Biografie akademików mobilnych społecznie w perspektywie narracyjnej. **Biografistyka Pedagogiczna** 6: 397-427.

19. Łuczaj, K. (2021). Doznawanie klasy w perspektywie mikrosocjologicznej. Przypadek pracowników naukowych. **Przegląd Socjologii Jakościowej** 17: 6-25. (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
20. Kurek-Ochmańska, O., Łuczaj, K. (2021). Are you crazy? Why are you going to Poland?’ Migration of Western Scholars to Academic Peripheries. **Geoforum** 119: 102-110. (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
21. Łuczaj, K. (2020). Conceptualising the academic periphery: the case of Eastern European academic systems. *Globalisation, Societies and Education* 18: 511-527 (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
22. Łuczaj, K. (2020). Funkcja miasta w migracjach urodzonych za granicą pracowników akademickich. Przypadek Europy Środkowej. **Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny** 1: 97-119.
23. Łuczaj, K. (2020). Lowbrows as Rebels: Under What Circumstances a “Low” Musical Genre Can Change its Cultural Value? The Case of Disco Polo and Populism in Poland". **Social Communication** 6: 106-120.
24. Łuczaj, K. (2020). Od outsiderów do lokalnych patriotów. W jakim stopniu urodzeni za granicą badacze i wykładowcy czują się związani z Polską? **Studia Humanistyczne AGH** 4: 25-48.
25. Łuczaj, K., Hoły-Łuczaj, M. (2020). How Academics outside Global Research Centers Challenge Limitations in Access to Scholarly Literature. **Portal. Libraries and the Academy** 20: 715-731. (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
26. Łuczaj, K., Wiater, W., Wnęk, P., Kołoda, K., Kusak, K., Pieniążek, M. (2020). Wykorzystanie mediów społecznościowych w komunikacji marketingowej polskich uczelni wyższych. **Zeszyty Prasoznawcze** 63: 37-54.
27. Łuczaj, K., Hoły-Łuczaj, M. (2019). Live streaming at international academic conferences: Cooling down the digital optimism. **Elementa: Science of the Anthropocene** 8, DOI: <https://doi.org/10.1525/elementa.435>.
28. Łuczaj, K. (2019). Filologie, laboratoria, „jednostki specjalne” i „wyspy”. Perspektywa instytucjonalna w badaniu pracowników akademickich urodzonych za granicą. **Nauka** 4, pp. 129–151.
29. Łuczaj, K. (2019). Foreign-Born Scholars in Central Europe: a Planned Strategy or a “dart throw”? **Journal of Higher Education Policy and Management** 42, 602-616 (pozycja wymieniona w punkcie I.2).
30. Łuczaj, K., Bahna, M. (2019). Explaining the Role of International Scholars in Semi-peripheries. Evidence from Slovakia. **Studies in Higher Education** 45: 706-722, DOI: 10.1080/03075079.2018.1550744.
31. Łuczaj, K. (2019). Analyzing Biographies of Foreign-born Academics in Slovakia: Why Highly Skilled Employees Decide to Choose A Peripheral Country. **Slovak Sociological Review** 3: 250-271.
32. Łuczaj, K., Mucha, J. (2018). Why to employ foreign academics in Poland? Perspective of heads of university research teams. **Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny** 3: 115-222.

33. Łuczaj, K. (2018). Ku biograficznemu badaniu doświadczenia klasy ludowej. Krytyka metodologicznego podejścia Pierre'a Bourdieu. **Studia Socjologiczne** 2: 93-114.
34. Łuczaj, K. (2018). Sytuacja estetyczna w świecie agencji reklamowych. Co socjologia reklamy może zaczerpnąć z estetyki i socjologii sztuki. **Pogranicze. Studia Społeczne** 34: 63-84.
35. Mucha, J., Łuczaj, K. (2018). Some Remarks on Academic Migration. **Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny** 3: 185-204.
36. Łuczaj, K., Hoły-Łuczaj, M. (2017). Those Who Help Us Understand Our Favourite Global TV Series in a Local Language. Qualitative Meta-Analysis of Research on Local Fansub Groups. **Babel – International Journal of Translation** 2: 153-173.
37. Mucha, J., Łuczaj, K. (2017). The Lives of Foreign Academics in Poland: Their Motivations and Adaptation in Krakow, a “Polish Silicon Valley”. **Nauka** 2: 57-84.
38. Łuczaj, K., Hoły-Łuczaj, M. (2017). Pokemon to demon? Analiza dyskursu strachu przed grą Pokemon GO w polskim internecie. **Zeszyty Prasoznawcze** 4/2017, s. 964-984.
39. Bogunia-Borowska, M., Łuczaj, K. (2017). Kompetencje medialne młodzieży w wieku gimnazjalnym – co i w jaki sposób można zbadać? **Państwo i Społeczeństwo** 3: 135-149.
40. Budzisz, A., Hoły-Łuczaj, M., Łuczaj, K. (2017). Kobieta FIT – seksualne uprzedmiotowienie czy odzyskana moc? Analiza na podstawie kobiecego aktu sportowego. **Kultura Popularna** 3: 104-119.
41. Łuczaj, K. (2017). Dobra komunikacja marketingowa w oczach pracowników polskich agencji reklamowych. **Marketing i Rynek** 6: 27-37.
42. Mucha, J., Łuczaj, K. (2017). Developing the Academic Careers of Foreign Scholars in Poland: The Case of Krakow. **Central and Eastern European Migration Review** 6: 142-162.

Przed uzyskaniem stopnia doktora:

1. Łuczaj, K. (2016). Reklama jako sport walki. Polskie pole produkcji reklamowej w świetle socjologii sztuki Pierre'a Bourdieu. **Studia Humanistyczne AGH** 4: 53-71.
2. Łuczaj, K. (2016). Is It Possible To Be a Commercial Artist? Dilemmas Faced by Advertising Industry Employees with Artistic Backgrounds in Poland. **Advertising and Society Review** 16. DOI: 10.1353/asr.2016.0002.
3. Mucha, J. Łuczaj, K. (2016). Foreign Scholars in a Polish “silicon valley.” Publicly accessible data on Krakow as a higher education and research center. **Zagadnienia Naukoznawstwa** 2: 181-197.
4. Łuczaj, K. (2015). Reklama jako popularna forma sztuki? **Załącznik Kulturoznawczy** 2: 256-286.
5. Łuczaj, K., Kaczorowski, K. (2015). Nie tylko nierówności: o trendach teoretycznych i tematach podejmowanych podczas 12 konferencji European Sociological Association. **Studia Humanistyczne AGH** 3: 79-85.
6. Łuczaj, K. (2015). Evolutionary Aesthetics and Print Advertising: Empirical Evidence From Poland. **Sage Open** April-June: 1-10.

7. Łuczaj, K., Hoły-Łuczaj, M. (2014). The Polish 'Subtitles Scene' in the context of postmodern civil society". W: Adam Jarosz (Ed.), *Good Governance and Civil Society*, Newcastle upon Tyne: **Cambridge Scholars Publishing**, ss. 151-168.
8. Rozmus, P., Jedlikowska, D., Łuczaj, K. (2014). Polityka społeczna wobec niepełnosprawności. Teoria badań i praktyka działań. **Studia Socjologiczne** 2: 63–83.
9. Mucha, J., Łuczaj, K. (2014). Methodological aspects of recent empirical research on academic migration. **Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny** 4: 5-24.
10. Łuczaj, K. (2014). Kapitał kulturowy odbiorców a graficzna forma reklamy prasowej. **Zeszyty Prasoznawcze** 3: 435-455.
11. Mucha, J., Łuczaj, K. (2014). Foreigners in the Polish Academic System at the Beginning of the 21st Century. A Quantitative Analysis of their Employment According to the Official Documents. **Polish Sociological Review** 1: 113-130.
12. Łuczaj, K., Hoły-Łuczaj, M., Ćwiek-Rogalska, K. (2014). Fansubbers. The case of the Czech Republic and Poland. **Compasso – Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology** 2: 175-198.
13. Łuczaj, K. (2014). Dwa monologi: feministyczna kobiecość i ewolucjonistyczna samczość. Analiza dwóch paradygmatów badania płciowości. **Kultura i Społeczeństwo** 1: 21-39.
14. Łuczaj, K., Hoły-Łuczaj, M. (2014). Amerykanizacja. 10 mitów na temat nauki i życia akademickiego w Stanach Zjednoczonych. **The Polish Journal of the Arts and Culture** 4: 123-140.
15. Łuczaj, K. (2013). Zmieniająca się rodzina w zmieniającym się serialu. **InterAlia**: 8: 146-158.
16. Łuczaj, K. (2013). Wywiad grupowy z wykorzystaniem materiałów filmowych – refleksje badacza. **Przegląd Socjologiczny** 1: 101-116.
17. Mucha, J. Łuczaj, K. (2013). Polska w świecie «krążących umysłów». Ilościowa analiza struktury zatrudnienia zagranicznych uczonych. **Zagadnienia Naukoznawstwa** 1: 25-43.
18. Łuczaj, K. (2013). Perspektywa ewolucjonistyczna w estetyce empirycznej. Założenia, tradycje, problemy, **Kultura i Edukacja** 3: 82-106.
19. Grodny, S., Gruszka, J., Łuczaj, K. (2013). O zawężeniu gustu estetycznego. Analiza zjawiska wszystkożerności kulturowej w Polsce. **Studia Socjologiczne** 2: 127-148.
20. Łuczaj, K., Hoły-Łuczaj, M. (2013). Lokowanie idei w przekazie medialnym jako zaangażowanie w warunkach późnego kapitalizmu. **Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ** 7: 23-40.
21. Łuczaj, K. (2013). Dlaczego kochamy kicz? Teorie kulturowe i ewolucjonistyczne. **Zeszyty Naukowe KUL** 2-3: 91-107.
22. Łuczaj, K., Hoły-Łuczaj, M. (2013). Bezinteresowni pasjonaci czy destrukcyjni amatorzy? Charakterystyka polskiej sceny napisowej. **Studia Humanistyczne AGH** 4: 53-68.
23. Łuczaj, K. (2012). TV Series as an Instrument of Democracy. The Case Study of «Gleboka Woda». W: Lucyna Czechowska and Krzysztof Olszewski (red.), *Central Europe on the Threshold of the 21st Century. Interdisciplinary Perspectives on*

Challenges in Politics and Society, Cambridge: **Cambridge Scholars Publishing**, ss. 387-401.

24. Łuczaj, K. (2012). Niewymagające konsumentki kultury. O charakterystycznym sposobie interpretacji seriali telewizyjnych w środowisku popegeerowskim. **Przegląd Kulturoznawczy** 4: 366–381.
25. Łuczaj, K. (2012). Idee profeministyczne polskich myślicieli końca XIX i początku XX wieku. **Avant. Pismo Awangardy Filozoficzno-Naukowej** nr ZF/: 255-268.
26. Łuczaj, K. (2012). Ewolucjonistyczny feminizm Sarah Blaffer Hrdy. **Studia Humanistyczne AGH** 2: 45-56.
27. Łuczaj, K. (2012). Biografie i tożsamości płciowe działaczek małopolskich młodzieżówek partyjnych. **Studia Socjologiczne** 4: 157-176.
28. Łuczaj, K. (2010). Seksizm w reklamie a społeczne przyzwolenie. **Studia Medioznawcze** 1: 104-128.

5. Wykaz osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.3).

Brak

6. Wykaz publicznych realizacji dzieł artystycznych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.3).

Brak

7. Wykaz wystąpień na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych lub artystycznych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych.

Po uzyskaniu stopnia doktora:

1. K. Łuczaj, I. Leonowicz-Bukała, O. Krasko, Mieszkanie – podstawa bezpieczeństwa bytowego. Rozwiązania na poziomie miejskim i regionalnym. Konferencja: Odpowiedź na potrzeby osób z Ukrainy doświadczających przymusowej migracji: dobre praktyki i rekomendacje. Ośrodek Badań nad Migracjami UW (online), 27 października 2023 r.
2. K. Łuczaj, Working-Class Academics As Agents of Social Change. Les Miraculés Versus Institutional Doxa. Konferencja: XX ISA World Congress of Sociology, 25 czerwca-1 lipca 2023. Organizator: International Sociological Association.
3. K. Łuczaj, I. Leonowicz-Bukała, Well-Being of a Host, Wellbeing of a Guest. the Micro-Dynamics of Host-Guest Relations in Polish Homes after 24.02.2022 Konferencja: XX ISA World Congress of Sociology, 25 czerwca-1 lipca 2023.
4. K. Łuczaj, Doświadczenia przyjmowania ukraińskich uchodźców we własnym domu. Socjologiczna analiza fenomenu polskiej gościnności. Kwestie metodologiczne. Konferencja: „Ruchy społeczne i polityczne w XX i XXI wieku. Radykalizacja i deradykalizacja”, Szczecin 1-2.06.2023 r.
5. K. Łuczaj, Udział w panelu dyskusyjnym podczas Seminarium otwartego projektu „Świadectwa wojny” pt. „Polacy i Ukraińcy, uchodźcy i przyjmujący: perspektywa dwóch stron”. Współdyskutanci: Katarzyna Jędraszczyk (UAM), Robert Miron

Staniszewski (UW). Prowadzenie: Anna Wylegała (IFiS PAN), online, 18.05.2023. Wystąpienie na zaproszenie organizatorów.

6. K. Łuczaj, Polska gościnność oczami osób goszczących i goszczonych. Wyniki badania porównawczego. Konferencja: „Wojna w Ukrainie i jej społeczne, psychologiczne oraz polityczne konsekwencje”. Krasieczyn, 8-10.05.2023.
7. I. Leonowicz-Bukała, K. Łuczaj, A. Mykolenko, Reports from the Border. Polish Help, Ukrainian War Refugees and the „migration industry”. Konferencja: RN35 Midterm Conference 'Departures, arrivals, border-crossings: changing migrations in times of crises'. University Federico II, Neapol, 30-31.03.2023.
8. K. Łuczaj, O. Krasko, P. Wawrzyński, Leonowicz-Bukała, I. Socjologiczna analiza fenomenu polskiej gościnności wobec uciekinierów wojennych z Ukrainy. Refleksje metodologiczne. Uniwersytet Łódzki, 6.03.2023. Organizator: Polskie Towarzystwo Socjologiczne, Oddział Łódzki oraz Centrum Studiów Migracyjnych Uniwersytetu Łódzkiego. Wystąpienie na zaproszenie organizatorów.
9. K. Łuczaj, (Ponowne) odkrywanie klasy: jak przebiega awans społeczny akademików we współczesnej Polsce?, Instytut Nauk Społecznych Uniwersytetu SWPS. Seminarium w dn. 19.12.2022 r. Wystąpienie na zaproszenie organizatorów.
10. K. Łuczaj, Wywiad socjologiczny czy terapeutyczny? I kto ma na to pozwolić. Konferencja: Etyka w badaniach społecznych: wyzwania empiryczne i proceduralne. IFiS PAN, 20-21.10.2022 r.
11. K. Łuczaj, W poszukiwaniu polskiej metafory awansu społecznego. Wnioski z analizy biografii naukowców wywodzących się z klas ludowych. XVIII Zjazd Socjologiczny, Warszawa, 14-17.09.2022 r.
12. K. Łuczaj, E. Tobiasiewicz, Hakowanie systemu. O mobilizowaniu zasobów i strategiach działań akademików wywodzących się z klas robotniczych. VIII Konferencja Narracyjna, Poznań, 12-14.05.2022 r.
13. K. Łuczaj, International scholars in academic semi-peripheries – a sign of research excellence or a remedy for staff shortages? Konferencja: Critical Perspectives on Student Mobility and International Faculty in Higher Education, Morgan State University (Online). Wystąpienie na zaproszenie organizatorów.
14. K. Łuczaj, E. Tobiasiewicz, Klasa społeczna jako źródło cierpień. Narracyjna analiza ścieżek awansu społecznego na przykładzie pracowników naukowych. Instytut Psychologii PAN, Warszawa, 17.02.2022 r. Wystąpienie na zaproszenie organizatorów.
15. K. Łuczaj, „Global Perspectives on Social Class and Geography”. Seminarium: Inequalities Matter. University of South Carolina Upstate, 20.01.2022 r. Wystąpienie na zaproszenie organizatorów.
16. K. Łuczaj, COVID-19 and International Academic Migration. The case of Polish academics in the UK and the US. Seminarium Chair of Social Studies of Science and Technology, Technische Universität Berlin, 02.12.2021. Wystąpienie na zaproszenie organizatorów.
17. K. Łuczaj, Błaski i cienie kariery naukowej za granicą: pomiędzy niezależnością a niestabilnością. X Ogólnopolska Konferencja Komitetu Badań nad Migracjami PAN, Gdańsk, 16-18.09.2021 r.

18. K. Łuczaj, Spatial Mobilities and Academic Careers: Precariousness and the Beneficial Influence of COVID-19. Konferencja: the 15 ESA Conference. Barcelona (online), 31.08-03.09.2021.
19. O. Kurek-Ochmańska, A. Dolińska, K. Łuczaj, S. Mikrut, M. Struck-Peregończyk, E. Tobiasiewicz, Biographical Metamorphoses of Upwardly-Mobile Academics from East-Central Europe. Konferencja: the 15 ESA Conference. Barcelona (online), 31.08-03.09.2021.
20. K. Łuczaj, Facing Three Crises: Polish migrant academics in times of the Global Financial Crisis, Brexit, and COVID-19. Konferencja: 4th UCL School of Slavonic and East European Studies Polish Migration Conference. London, 17-18.06.2021 r.
21. K. Łuczaj, An Alternative Image of Academic Migration. Three Paradoxes of Higher Education Policies from Poland. Konferencja: The Association for the Study of Higher Education (ASHE) 45th Annual Conference. New Orleans (online), 18-21.11.2020.
22. K. Łuczaj, Nie wróca, ale się identyfikują. Polscy akademicy w USA i Wielkiej Brytanii. Konferencja: IX Ogólnopolska Konferencja Komitetu Badań nad Migracjami PAN, Kraków (online), 18-20.11.2020 r.
23. K. Łuczaj, A Reverse Brain Drain? Western Scholars in Academic Peripheries, Konferencja: SRHE Annual Research Conference 2019. Newport, Walia, 11-13.12.2019.
24. B. Bielska, O. Kurek-Ochmańska, K. Łuczaj, Jak badać zagranicznych naukowców? Krążenie umysłów w Polsce w warunkach umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego. XVII Zjazd Socjologiczny, Wrocław, 11-14.09.2019.
25. K. Łuczaj, Recruitment of Foreign-born Academic Instructors in Semi-peripheries. Planned strategy or a “dart throw”? Konferencja: Belongings and Borders – Biographies, Mobilities, and the Politics of Migration ESA RN 35 Midterm Conference Strasbourg, 24-25.01.2019.
26. K. Łuczaj, Written Rules and Tacit Knowledge in Everyday Work of Foreign-Born Academics in Eastern Europe. Konferencja: Społeczne granice pracy. Praca, wiedza i władza we współczesnym kapitalizmie, Gdańsk. 26-27.10.2018.
27. K. Łuczaj, From Outsider to Insider to a Patriot. Otherness and Social Integration of Foreign-Born Academics in Central Europe. Konferencja: The ESA RN 03 Midterm Conference, Theoretical and empirical reflections on social disorganisation and otherness, Łódź, 17-18.10.2018 r.
28. K. Łuczaj, Konsumpcja kultury lokalnej przez urodzonych za granicą pracowników akademickich. Konferencja: VII Ogólnopolska Konferencja Komitetu Badań nad Migracjami PAN, Opole, 20-21.09.2018 r.
29. K. Łuczaj, Cultural Taste, Social Mobility and Shame. A qualitative approach. , Konferencja: the 13th Conference of the European Sociological Association, Ateny, 29.08-01.09.2017.
30. K. Łuczaj, The Aesthetics of Shame. Visibility and Invisibility Of “Nobody’s Music” in Poland Konferencja: the 35th International Visual Sociology Association Conference Montréal, 19-22.06.2017.

31. K. Łuczaj, Reklama jako forma sztuki i sport walki. Polskie subpole produkcji reklamowej w świetle socjologii sztuki Pierre'a Bourdieu. XVII Zjazd Socjologiczny, Gdańsk, 14-17.09.2016.

Przed uzyskaniem stopnia doktora (wybrane konferencje):

1. K. Łuczaj, Is It Possible To Be a Commercial Artist? Dilemmas Faced by Advertising Industry Employees with Artistic Backgrounds in Poland. Konferencja: the 12th Conference of the European Sociological Association, Praga 2015.
2. K. Łuczaj, The Beauty Of Advertisement. Searching For Ultimate and Proximate Causes In Cross-Cultural Study. Konferencja: XVIII ISA World Congress of Sociology Yokohama 2014.
3. K. Łuczaj, M. Hoły-Łuczaj, Fansubbing and Collective Intelligence in Eastern Europe. Konferencja: 10th Crossroads Conference in Cultural Studies (Association for Cultural Studies), Tampere, 30.06.2014-04.07.2014.
4. K. Łuczaj, The Natural Environment in Press Advertising and the Question of Taste. Konferencja International Visual Sociology Association Conference, Londyn, 8-10.07.2013.
5. K. Łuczaj, Depictions of a City in a TV Series and Their Interpretations Made by Socially Excluded Polish Women. Konferencja: International Visual Sociology Association Conference, Nowy Jork, 9-11.07.2012.

8. Wykaz udziału w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych, z podaniem pełnionej funkcji.

Przed uzyskaniem stopnia doktora:

Ogólnopolska Konferencja Naukowa Studentów i Doktorantów „Poznajmy się – polska socjologia wczoraj i dziś” – przewodniczący komitetu organizacyjnego, 5-6.03.2010.

9. Wykaz uczestnictwa w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych, z podziałem na projekty zrealizowane i będące w toku realizacji, oraz z uwzględnieniem informacji o pełnionej funkcji w ramach prac zespołów.

Po uzyskaniu stopnia doktora:

2023-2024 Grant Interwencyjny Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej: „Doświadczenia przyjmowania ukraińskich uchodźców we własnym domu. Socjologiczna analiza fenomenu polskiej gościnności” (Kierownik Projektu). Numer projektu: BPN/GIN/2022/1/00106.

2022-2025 Grant OPUS Narodowego Centrum Nauki: „Post-transformacja w perspektywie doświadczeń biograficznych osób urodzonych w latach 1980-2005. Analiza socjologiczna” (Członek zespołu badawczego, Kierowniczka projektu: prof. Kaja Kaźmierska). Numer projektu: UMO-2021/41/B/HS6/02048.

2022 Projekt badawczy “Intellectual Migration from Eastern Europe to the U.S. and the U.K. – biographical research”, realizowany w ramach Open Research Laboratory Associateship. w

Russian, East European, and Eurasian Center na University of Illinois Urbana-Champaign (Kierownik Projektu).

2020-2023 Grant SONATA Narodowego Centrum Nauki: „Naukowcy mobilni kulturowo? Doświadczenie awansu społecznego w perspektywie narracyjnej” (Kierownik Projektu), Numer projektu: UMO-2019/35/D/HS6/00169.

2017-2019 Grant DIALOG Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego: „Zagraniczni uczeni w Polsce: motywacje, trajektorie życiowe oraz potencjał naukowy” (Kierownik Projektu). Numer projektu: 0142/DLG/2017/10.

Przed uzyskaniem stopnia doktora:

2014-2015 Grant: „Rodziny z wyboru w Polsce”. Członek zespołu (m.in. prowadzenie wywiadów biograficznych, wywiadów IDI, wywiadów FGI oraz 30-dniowej obserwacji uczestniczącej) (Kierowniczka: prof. Joanna Mizielińska)

2013-2016 Grant PRELUDIUM Narodowego Centrum Nauki: „Gust estetyczny a reklama prasowa. Analiza kulturowa i ewolucjonistyczna na przykładzie Polski” (Kierownik projektu)

2012 Projekt „Od kompleksowej diagnozy sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce do nowego modelu polityki społecznej wobec niepełnosprawności”. Członek zespołu (m.in. prowadzenie wywiadów, analiza danych zastanych) (Kierowniczka: prof. Barbara Gąciarz)

2012 Projekt „Kultura miejska. Węzły i przepływy” realizowany przez Małopolski Instytut Kultury oraz Instytut Sztuk Audiowizualnych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Członek zespołu (m.in. prowadzenie obserwacji uczestniczącej online i offline, prowadzenie wywiadów, przygotowanie studium przypadku)

2011 Projekt „Partycypacyjne zarządzanie w lokalnych instytucjach kultury a profile uczestnictwa w kulturze” realizowany przez Małopolski Instytut Kultury. Członek zespołu: prowadzenie obserwacji uczestniczącej, prowadzenie wywiadów, współautorstwo raportu.

2008-2009 Projekt „Warunki życia i aktywność społeczna studentów niepełnosprawnych AGH”. Członek zespołu: realizacja badań ilościowych i jakościowych (Kierowniczka: prof. Barbara Gąciarz).

10. Wykaz członkostwa w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach.

2015 – obecnie | European Sociological Association, członek

2014 – obecnie | International Sociological Association, członek

2010 – obecnie | Polskie Towarzystwo Socjologiczne, członek

11. Wykaz staży w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych, z podaniem miejsca, terminu, czasu trwania stażu i jego charakteru.

Po uzyskaniu stopnia doktora:

10.2020-07.2021 **Staż badawczy na Uniwersytecie Cambridge, 9 miesięcy.** Finasowanie: Program im. M. Bekkera NAWA. Celem stażu była realizacja projektu: „The Polish Scholar in Europe and America. After-Crisis Perspectives” (opiekunka stażu: Profesor Susan Robertson)

01.2018-04.2018 **Staż badawczy w Instytucie Socjologii Słowackiej Akademii Nauk, 4 miesiące.** Finansowanie: stypendium Slovak National Scholarship Programme (SAIA). Celem stażu była realizacja projektu: „Slovakia in the World of Circulating Brains. The Analysis of professional and cultural functioning of foreign academics in the Slovak system of knowledge production” (opiekun stażu: dr Miloslav Bahna).

Przed uzyskaniem stopnia doktora:

09.2013-01.2014 Staż badawczy na University of New Mexico, 6 miesięcy. Finansowanie: Ryoichi Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund Award, Program Science-Environment-Technology realizowany na Uniwersytecie Jagiellońskim. Celem stażu była realizacja projektu: The Aesthetic Taste and Press Advertisements. An Analysis From Cultural and Evolutionary Perspective (opiekun stażu: Professor Randy Thornhill).

12. Wykaz członkostwa w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism wraz z informacją o pełnionych funkcjach (np. redaktora naczelnego, przewodniczącego rady naukowej, itp.).

Po uzyskaniu stopnia doktora:

2021 – obecnie | **Studia Migracyjne-Przegląd Polonijny (Sekretarz Redakcji/Assistant Editor)**

2020 – obecnie | **International Journal of Contemporary Management. Członek Rady Redakcyjnej**

13. Wykaz recenzowanych prac naukowych lub artystycznych, w szczególności publikowanych w czasopismach międzynarodowych.

Publikacje naukowe o charakterze recenzyjnym:

(Po uzyskaniu stopnia doktora)

1. K. Łuczaj (2021). Review of: Lingelbach J. (2020), On the Edges of Whiteness: Polish Refugees in British Colonial Africa during and after the Second World War, New York: Berghahn Books, pp. 292. **Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny** 1: 291–294.

2. K. Łuczaj (2018). Book Review: Growing up Working Class. Hidden Injuries and the Development of Angry White Men and Women. **Acta Sociologica** 61: 335-336.

(Przed uzyskaniem stopnia doktora)

1. K. Łuczaj (2015). Perspektywa outsidera w badaniach nad polską reklamą. Recenzja książki Jeffrey K. Johnsona, pt. American Advertising In Poland. A Study of Cultural Interactions Since 1990. **Zeszyty Prasoznawcze** 3: 756-757.

2. K. Łuczaj (2013). Review of: Christine J. Walley. Exit Zero: Family and Class in Postindustrial Chicago. Chicago: University of Chicago Press, 2013, **Laboratorium** 7/2015, 170-172.

3. K. Łuczaj (2013). 2011. «Post-soap. Nowa generacja seriali telewizyjnych a polska widownia», red. nauk. Mirosław Filiciak i Barbara Giza; «Seriele. Przewodnik Krytyki Politycznej». **Studia Medioznawcze** 4: 169-173.
4. 2012. Ukryta racjonalność nieracjonalnego konsumenta. Recenzja książki «The Consuming Instinct» Gada Saada. **Studia Humanistyczne AGH** 3, pp. 205-210.
5. K. Łuczaj, K. Kaczorowski. 2011. Kosmopolityzm jako popularna teoria krytyczna. Recenzja książki «The Cosmopolitan Imagination. The Renewal of Critical Social Theory» Gerarda Delanty'ego (with: Karol Kaczorowski). **Kultura i Społeczeństwo** 2-3: 269-273.

Praca w charakterze recenzenta na rzecz następujących czasopism i wydawnictw (ze względu na zasadę *blind peer review*, nie mogę ujawnić konkretnych tytułów artykułów):

(Po uzyskaniu stopnia doktora)

1. Edukacja Etyczna
2. Globalisation, Societies and Education
3. Higher Education
4. International Journal of Educational Management
5. Journal of Intercultural Studies
6. Kultura i Społeczeństwo
7. Prace i Studia Geograficzne
8. Przegląd Socjologii Jakościowej
9. Routledge (seria: Studies on Global Student Mobility)
10. Slovak Sociological Review
11. Social Communication
12. Studia Humanistyczne AGH
13. Studia Podlaskie
14. Studies in Higher Education
15. Władza Sądzenia

14. Wykaz uczestnictwa w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych.

(Po uzyskaniu stopnia doktora)

Uczestnictwo w Programie Erasmus+ (2018, 2022, 2024).

Recenzent w programie COST (European Cooperation in Science and Technology): 2021-2024.

15. Wykaz udziału w zespołach badawczych, realizujących projekty inne niż określone w pkt. II.9.

(Przed uzyskaniem stopnia doktora)

Praca na rzecz Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu (2010-2012). Ewaluacja projektu „Prawa człowieka zaczynają się od praw dzieci i młodzieży” realizowanego ze środków fundacji „Erinnerung, Verantwortung und Zukunft.

16. Wykaz uczestnictwa w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań, wnioski o przyznanie nagród naukowych, wnioski w innych konkursach mających charakter naukowy lub dydaktyczny.

Po uzyskaniu stopnia doktora:

Oceny prac magisterskich nadesłanych na konkurs Polskiego Towarzystwa Genderowego (2023).

Recenzowanie aplikacji grantowych w ramach programu COST (European Cooperation in Science and Technology) (2021-2024).

III. WSPÓŁPRA Z OTOCZENIEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM

1. Wykaz dorobku technologicznego.
brak
2. Współpraca z sektorem gospodarczym.
brak
3. Wykaz uzyskanych praw własności przemysłowej, w tym uzyskanych patentów krajowych lub międzynarodowych.
brak
4. Wykaz wdrożonych technologii.
5. Wykaz wykonanych ekspertyz lub innych opracowań wykonanych na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców.
brak
6. Wykaz udziału w zespołach eksperckich lub konkursowych.
Recenzowanie aplikacji grantowych w ramach programu COST (European Cooperation in Science and Technology). 2021-2024.
7. Wykaz projektów artystycznych realizowanych ze środowiskami pozaartystycznymi.

IV. DANE NAUKOMETRYCZNE [na dzień 02.01.2024 r.]

1. Impact Factor (w dziedzinach i dyscyplinach, w których parametr ten jest powszechnie używany jako wskaźnik naukometryczny). **Nie dotyczy**
2. Liczba cytowań publikacji wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań.

Google Scholar: 323

Scopus: 102

Web of Knowledge: 60 [w tym 27 autocytowań]

3. Indeks Hirscha.

Google Scholar: 9

Scopus: 6

Web of Knowledge: 5

Informacje zawarte w pkt. IV powinny wskazywać również na bazę danych, na podstawie której zostały podane.

Przy wyborze tej bazy należy zwracać uwagę na specyfikę dziedziny i dyscypliny naukowej, w której kandydat ubiega się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Rada Doskonałości Naukowej informuje, że podawanie danych naukometrycznych – w opinii Rady Doskonałości Naukowej – jest wskazane i zalecane, wynika to także ze stosowanej powszechnie praktyki przez samych kandydatów ubiegających się o awans naukowy. Należy jednak podkreślić, że podane we wnioskach o wszczęcie postępowania awansowego dane naukometryczne nie mogą stanowić kryterium oceny dorobku naukowego Kandydata dla podmiotów doktoryzujących, habilitujących oraz samej Rady Doskonałości Naukowej, organów prowadzących postępowania w sprawie nadania stopnia lub tytułu. Zadaniem tych organów jest przede wszystkim ocena ekspercka dorobku naukowego Kandydata ubiegającego się o awans naukowy, zaś decyzja o nadaniu stopnia lub tytułu nie powinna być uzależniona od podania tych danych.

.....

(podpis wnioskodawcy)